

Στην παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζεται μία πρόταση για τη δημιουργία ενός “Διαχρονικού Μουσείου στην πόλη των Γρεβενών” .

Αφορμή για το συγκεκριμένο θέμα στάθηκε η ιδιαίτερη σχέση μου με την πόλη, καθώς και το μεγάλο ενδιαφέρον που υπάρχει προς τα ευρήματα που έχουν ανακαλυφθεί στον νομό, αλλά δυστυχώς δεν έχουν αξιοποιηθεί μέχρι και σήμερα.

Σκοπός της εργασίας είναι η δημιουργία ενός δημόσιου κτηρίου, το οποίο θα εμπεριέχει όλα αυτά τα άγνωστα ευρήματα της πόλης. Αποτελούν κοινό μυστικό οι άκαρπες προσπάθειες των αρμόδιων αρχαιολόγων να στεγάσουν τα ευρήματα σε έναν χώρο ικανό να αποτελέσει τοπόσημο για την πόλη.

Είναι επιτακτική ανάγκη η κατασκευή ενός μουσείου, το οποίο θα είναι ένας πόλος έλξης για τους λάτρεις της ιστορίας. Ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να κάνει ένα ταξίδι μέσα στον χρόνο και να ενημερωθεί για τα γεγονότα που συνέβησαν στα Γρεβενά από την εποχή της παλαιοντολογίας μέχρι και το πρόσφατο παρελθόν.

Αποστολή του Μουσείου είναι η επαναδιαπραγμάτευση της σχέσης των κατοίκων με το παρελθόν και τα κατάλοιπά του, αλλά και η ευαισθητοποίησή τους για την προστασία τους μέσα από τη θεμελίωση μιας δυναμικής σχέσης με τις έννοιες αρχαιολογία, κληρονομιά, υλικός πολιτισμός και πολιτισμική διαχείριση. Η σχέση αυτή θα βασίζεται στις μόνιμες υποδομές του Μουσείου και θα ενισχύεται περαιτέρω από τις περιοδικές δράσεις του.

In this dissertation a proposal for a “Diachronic Museum in the city of Grevena” is presented.

The reason behind this particular issue was my special relationship with the city, as well as the great interest in the findings that have been discovered in the country but unfortunately have not been exploited yet.

The purpose of this work is to create a public building to include all these unknown findings of the city. The unsuccessful attempts of the archaeologists to house these findings in an area that could be a landmark for the city, are unknown.

It is imperative to build a museum which will be a pole of attraction for history lovers. Visitors will have the opportunity to travel in time and also to be informed about the events that took place in Grevena from paleontology time to the recent past.

The aim of the museum is not only to renegotiate the relationship of the residents with the past and its remnants, but also to raise awareness of their protection through the establishment of a dynamic relationship with the terms of archeology, heritage, material culture and cultural management. This relationship will be based on the permanent infrastructure of the museum and will be further enhanced by its periodic actions.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΕΡΕΥΝΑ	
ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΑ	10
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ	14
ΤΟΠΙΚΟΙ ΗΡΩΕΣ	18
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ	20
ΓΕΦΥΡΙΑ	21
ΜΑΝΗΤΑΡΙΑ	22
ΘΕΣΗ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ	25
ΠΟΡΕΙΑ ΣΥΝΘΕΣΗΣ	29
ΑΙΘΟΥΣΑ “ΔΑΣΟΣ”	33
ΡΟΕΣ	38
ΧΡΗΣΕΙΣ	39
ΣΧΕΔΙΑ	
ΚΑΤΟΨΕΙΣ	43
ΟΨΕΙΣ	51
ΤΟΜΕΣ	59
ΦΩΤΟΡΕΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ	67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	69

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η απόπειρα οργάνωσης ενός μουσείου, σε όποια κατηγορία ανήκει, πρέπει να θεμελιώνεται σε μία πολύ συγκεκριμένη μουσειογραφική αντίληψη, η οποία ξεκινάει από το θεωρητικό ερώτημα “τι θέλουμε να δείξουμε με αυτό το μουσείο;”. Ο I. Finley (1977:17) υποστήριξε πως το ερώτημα αυτό πρέπει να προηγείται του “τι έχουμε να στεγάσουμε;”. Αυτό, πέρα από μία συμβουλή για έναν σύγχρονο σχεδιαστή μουσείου, αποτελεί και μία δεδομένη συνειδητή διαδικασία, τουλάχιστον στα μεγάλα ευρωπαϊκά και ελληνικά μουσεία.

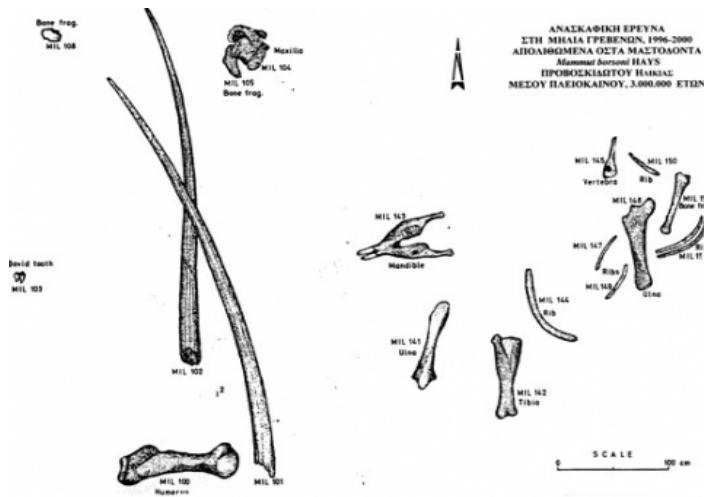
Με βάση την παραδοσιακή αντίληψη, το κτίριο του μουσείου οφείλει να είναι μεγαλοπρεπές και επιβλητικό, να υποβάλλει την αίσθηση ότι στο εσωτερικό του φυλάσσονται και επιδεικνύονται τα υλικά τεκμήρια μιας “αλήθειας”, τα οποία εκπορεύονται από το παρελθόν και προβάλλονται στο μέλλον (Pearce 1993: 233). Επομένως, είναι λογικό να κατέχει έναν εξέχοντα ρόλο στην κοινωνία και να επιβάλλεται με τον όγκο και τη μορφή του, ώστε να αποτελεί σαφές τοπίο.

EPEYNA

ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΑ

Οι μεγαλύτεροι χαυλιόδοντες στον κόσμο βρέθηκαν στο νομό Γρεβενών και καταχωρήθηκαν επισήμως στο βιβλίο Γκίνες.

Ανήκουν σε προβοσκιδωτό είδος *Mammuth borsoni* 3.000.000 ετών και είναι οι μεγαλύτεροι παγκοσμίως, καθώς έχουν μήκος 5,02 μ. Οι μαστόδοντες μαζί με άλλα ζώα δείχνουν την εικόνα του παρελθόντος της περιοχής που ήταν πολύ διαφορετική από τη σημερινή: το παλαιό περιβάλλον περιελάμβανε αχανείς εκτάσεις σαβάνας με πλούσια και πυκνά δάση. Μεγάλα σαρκοφάγα αιλουροειδή με τεράστιους πριονωτούς κυνόδοντες (μαχαιρόδοντες), αρκούδες, λύγκες, αγριοθήρια κυνηγούσαν τα φυτοφάγα, μεταξύ των οποίων ρινόκεροι, ιππάρια (μικρόσωμα άλογα), τάπιροι (συγγενείς με τους ρινόκερους), βοοειδή, ελαφοειδή και αγριόχοιροι που περιπλανιόταν στην περιοχή πριν 3.000.000 χρόνια.

Κάτοψη της ανασκαφής στη θέση Μηλιά Γρεβενών, μετά την ολοκλήρωσή της, που περιλαμβάνει σε σύνθεση τα τμήματα του σκελετού του *Mammuth borsoni*

Εδώ και 17 χρόνια πραγματοποιούνται συστηματικές παλαιοντολογικές έρευνες και ανασκαφές από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Γεωλογίας, από ομάδα φοιτητών και συνεργατών με επικεφαλής την Επικ. Καθηγ. Ευαγγελία Τσουκαλά, πρώτα στη θέση «Αμπέλια» (στις παρυφές της πόλης των Γρεβενών) και ακολούθως στη Μηλιά και στον Πρίπορο του Αγίου Γεωργίου του Δήμου Ηρακλεωτών.

Το 1997, από την ομάδα ανασκαφών ανακαλύφθηκε το πρώτο ζευγάρι χαυλιόδοντων εντυπωσιακού μεγέθους (μήκους 4,39μ.), οι οποίοι ήταν οι μεγαλύτεροι του συγκεκριμένου είδους που βρέθηκαν στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και πιθανόν στον κόσμο, σύμφωνα με στοιχεία από το βιβλίο των ρεκόρ Γκίνες. Η συνέχιση της έρευνας έφερε στο φως την κάτω γνάθο του ζώου, από τις πληρέστερες του είδους στην Ευρώπη, καθώς και οστά από τον υπόλοιπο σκελετό του.

Το 2007, τα λείψανα ενός ακόμα απολιθωμένου ζώου υπερτόνισαν το διεθνές κυρίως ενδιαφέρον της περιοχής για τη σπουδαιότητα της περιοχής της Μηλιάς. Οι χαυλιόδοντες του ζώου, μήκους πέντε μέτρων, αποτελούν, τους μεγαλύτερους που έχουν βρεθεί στον κόσμο, ενώ ο εντοπισμός της κάτω γνάθου και μεγάλου μέρους του σκελετού του ζώου καθιστά το εύρημα εξαιρετικά σημαντικό για την έρευνα, καθώς παρέχει μοναδικά στοιχεία για την εξέλιξη, την παλαιοβιολογία και την εξέλιξη του συγκεκριμένου είδους, σε παγκόσμια κλίμακα. Δόθηκε η δυνατότητα υπολογισμού τόσο του ύψους του μαστόδοντα, όσο και του βάρους του. Πρόκειται για ένα αρσενικό ζώο, η βιολογική ηλικία του οποίου, όπως προκύπτει από

Οι χαυλιόδοντες στο μουσείο παλαιοντολογίας στο χωριό Μηλιά.

Ο ρινόκερος του Αγίου Γεωργίου

Στη περιοχή Πρίπορος του Αγίου Γεωργίου βρέθηκε, το 2000, μέσα σε άμμους της κοιλάδας του Αλιάκμονα, μία γνάθος και μία ωλένη σε πολύ καλή κατάσταση απολίθωσης. Πρόκειται για την κάτω γνάθο ενός ρινόκερου, του *Dicerorhinus etruscus*, που διατηρεί την πλήρη οδοντοστοιχία και η ηλικία του υπολογίζεται στα 3 εκατομμύρια χρόνια πριν από σήμερα, όση και του μαστόδοντα της Μηλιάς. Η κατάσταση διατήρησης και η πληρότητα του ευρήματος καθιστούν τη γνάθο μουσειακό έκθεμα. Η ωλένη που βρέθηκε ακριβώς δίπλα στη γνάθο πιθανόν ανήκει στο ίδιο άτομο. Δυστυχώς στη θέση αυτή, παρά τις εκτεταμένες έρευνες της ομάδας, δε βρέθηκε άλλο δείγμα από το σκελετό του ζώου, παρόλο που υπήρχαν ενδείξεις για την παρουσία και άλλων οστών, καθώς στην περιοχή λειτουργούσαν αμμοληψίες και κατά καιρούς υπήρχαν πληροφορίες ότι ερχόντουσαν στην επιφάνεια τμήματα απολιθωμένων οστών.

Η κάτω γνάθος με την οδοντοστοιχία του ρινόκερου.

τα δόντια της γνάθου, υπολογίζεται μεταξύ 25 και 30 χρόνων. Τα αποτελέσματα των ανασκαφών παρέχουν εξαιρετικά σημαντικές πληροφορίες για το γεωλογικό παρελθόν της περιοχής, για τα είδη που την κατοικούσαν, για την καταγωγή και εξέλιξή τους, για το περιβάλλον στο οποίο ζούσαν, για τις κλιματικές συνθήκες που προτιμούσαν και για τη γεωγραφική τους εξάπλωση. Η μελέτη των ευρημάτων εμπλουτίζουν τις γνώσεις για το παλαιο περιβάλλον του ελλαδικού χώρου, αλλά και την εξέλιξη ειδών όπως τα προβοσκιδωτά, δίνοντας νέα διάσταση στη σύνθετη εικόνα της Φυσικής Ιστορίας τόσο της περιοχής, όσο και της ΝΑ Ευρώπης.

Ο Ελέφαντας των Γρεβενών

Το 1990 στις βόρειες παρυφές της πόλης των Γρεβενών, στη θέση Αμπέλια, σε υψόμετρο 580 μ., βρέθηκαν απολιθωμένα οστά μέσα σε οικόπεδα. Η πρώτη παλαιοντολογική ανασκαφή έγινε το 1992 με πολύ ενδιαφέροντα ευρήματα και ακολούθησαν δύο ακόμη ανασκαφικές περιόδοι το 1994 και 1995. Το αποτέλεσμα των ανασκαφών ήταν η αποκάλυψη τμήματος του σκελετού από έναν ελέφαντα που έζησε πριν από 200.000 χρόνια.

Μαζί με τα απολιθώματα αυτά βρέθηκαν και δύο δόντια από ένα προϊστορικό βοοειδές. Τα απολιθώματα βρέθηκαν μέσα σε ποταμοχειμάρριες αποθέσεις όμως δε βρέθηκε ολόκληρος ο σκελετός του ελέφαντα. Βρέθηκαν το κρανίο, ολόκληρη η κάτω γνάθος διατηρημένη σε πολύ καλή κατάσταση, με ένα δόντι ελασματοειδούς τύπου, οι δύο τεράστιες ωμοπλάτες με διαστάσεις πάνω από ένα μέτρο η κάθε μία, μεγάλος αριθμός σπονδύλων και πλευρών. Ακόμη βρέθηκε η μία περόνη, θραύσματα άλλων επιμηκών οστών, διάφορα οστά του καρπού, του ταρσού καθώς και των δακτύλων, μερικά από αυτά σε φυσική άρθρωση.

Η μελέτη απολιθωμένων οστών που βρέθηκαν στην περιοχή Αμπέλια και η σύγκριση των μορφολογικών και βιομετρικών τους στοιχείων, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για ένα ενήλικο άτομο, περίπου 40 ετών, αρσενικού γένους, πολύ μεγάλων διαστάσεων. Ο ελέφαντας που βρέθηκε ανήκει στο είδος *Elephas (Palaeoloxodon) antiquus*. Τα απολιθώματα αυτά από το 2001 εκτίθενται στο Δημοτικό Μουσείο Γρεβενών. Το ίδιο είδος ελέφαντα βρέθηκε επίσης στον Περδίκια (Πτολεμαίδα), όπου ο σκελετός του στεγάζεται στον τόπο που βρέθηκε.

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν για το παλαιοπεριβάλλον στο οποίο ζούσε ο ελέφαντας αυτός, με τους ευθείς χαυλιόδοντες, είναι σημαντικά. Φαίνεται ότι έζησε σε ένα δασώδες περιβάλλον, σε μία μεσοπαγετώδη περίοδο, με σχετικά θερμό κλίμα. Κατά συνέπεια η Ελλάδα πρέπει να λειτούργησε ως καταφύγιο για πολλά ζώα την εποχή κατά την οποία στην υπόλοιπη Ευρώπη επικρατούσε δριμύ ψύχος.

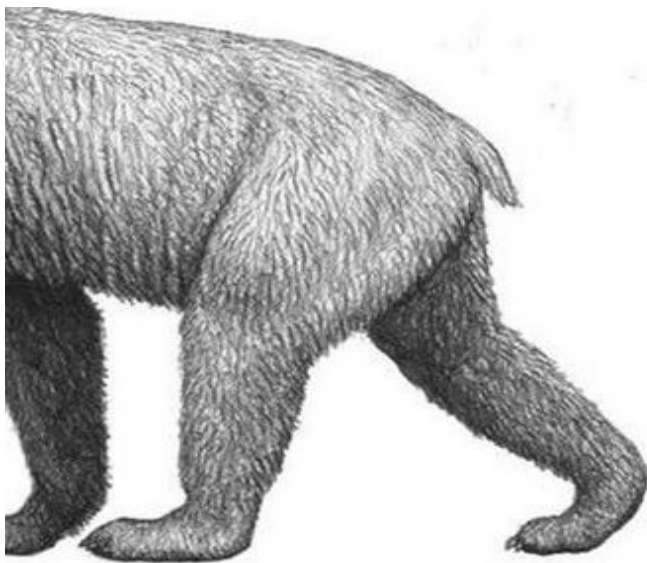

Απολίθωμα γιγαντιαίας αρκούδας στη Μηλιά Γρεβενών.

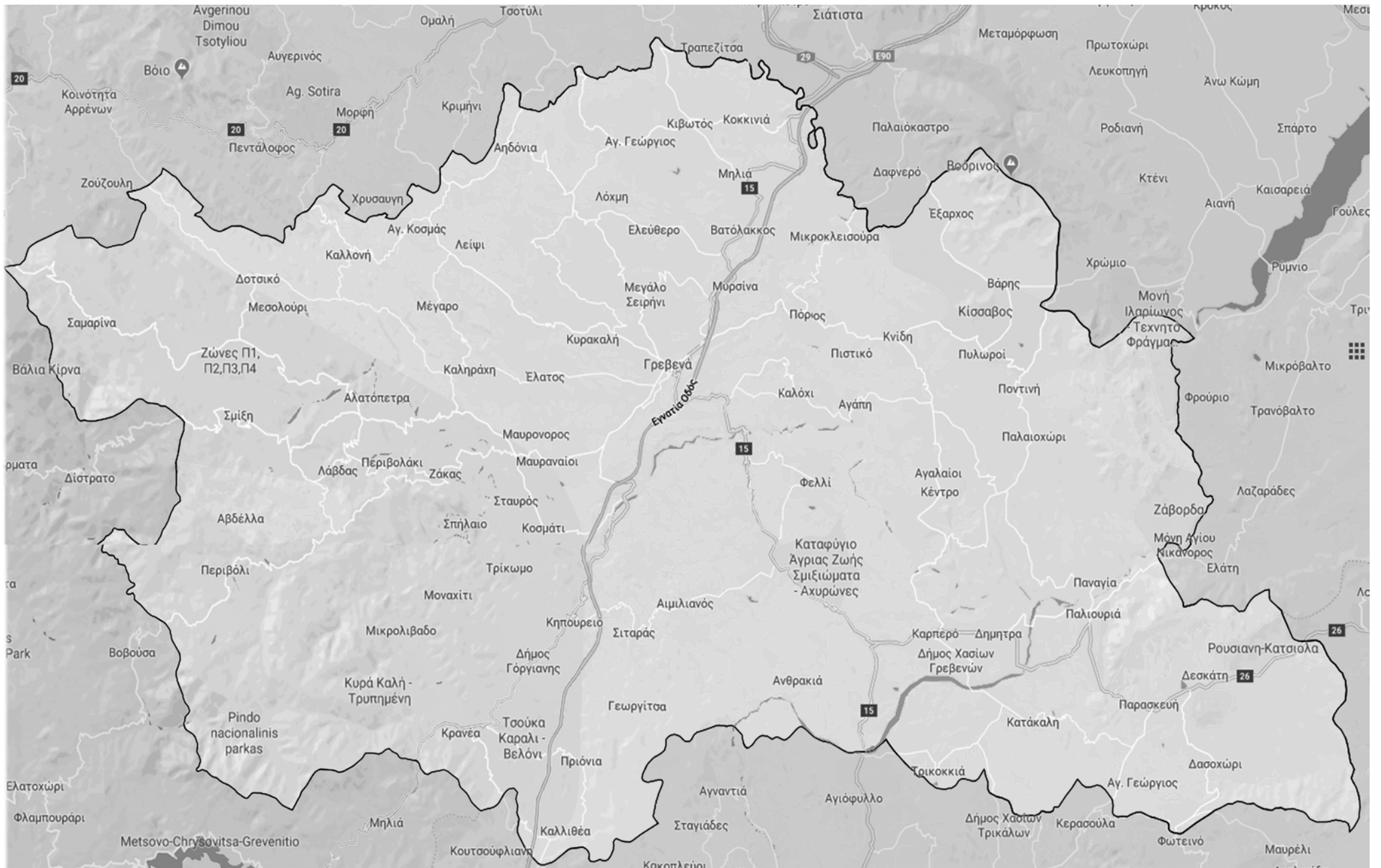
Αγριοθήριο (*Agriotherium*) είναι το επιστημονικό όνομα της γιγαντιαίας αρκούδας που ζούσε στην περιοχή, σύμφωνα με την κυρία Ευαγγελία Τσουκαλά, η οποία αναφέρθηκε στην ανακάλυψη μίας πτέρνας από τον αριστερό ταρσό μιας γιγαντιαίας αρκούδας 3.000.000 ετών που βρέθηκε στην περιοχή. «Ενδεικτικό του μεγέθους του ζώου είναι ότι η πτέρνα του που βρέθηκε είναι κατά 25% μεγαλύτερη από την αντίστοιχη μιας μεγάλης καφέ αρκούδας» επεσήμανε η καθηγήτρια, συμπληρώνοντας ότι, με την ανασκαφή, το αγριοθήριο εντοπίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Όπως προέκυψε από τις επιστημονικές μελέτες, το συγκεκριμένο ζώο έζησε μαζί με τη μικρότερη αρχαϊκή αρκούδα (*Ursus etruscus*, κοινή προγονική μορφή της αρκούδας των σπηλαίων και της καφετιάς αρκούδας 1,5 εκατομμύρια χρόνια πριν) σε συνθήκες περιβάλλοντος πυκνής βλάστησης και πολλών νερών, με μεγαλύτερη θερμοκρασία από τη σημερινή.

Στην ομιλία της, η κα Τσουκαλά έκανε μνεία και στα περίπου 5.000 νεογιλά δόντια που βρέθηκαν στο σπήλαιο των Λουτρών του Σπηλαιοπάρκου Αλμωπίας και ανήκουν στο είδος *Ursus ingressus*, ένα είδος από τον κλάδο των αρκούδων των σπηλαίων που εξαφανίστηκε στο τέλος της πλειστοκαινικής περιόδου, δηλαδή πριν από 10.000 χρόνια. Διατηρήθηκαν, παρά την ευθραυστότητά τους όλοι οι τύποι των νεογιλών (εμπρόσθια ή πλαϊνά δόντια) και, ιδιαίτερα, από τους 2000 περίπου νεογιλούς κυνόδοντες, μπορεί να διακρίνει κανείς αν αυτοί προέκυψαν από τον πρόωρο θάνατο ή από τη διαδικασία αντικατάστασης των νεογιλών από τους μόνιμους κυνόδοντες. Συνέδεσε, μάλιστα, τις λαϊκές ονομασίες «δρακοσπηλιές» ή «δρακότρυπες», που αφορούν σπήλαια ανά την Ελλάδα, στην εξωτερική εμφάνιση των αρκούδων των σπηλαίων που είχαν έντονο προφίλ εξαιτίας των εξογκωμένων μετωπικών οστών. «Ο άνθρωπος συνέδεσε την παρουσία του μέσα στα σπήλαια με την παρουσία των αρκούδων, που τού φαινονταν σαν δράκοι» διευκρίνισε.

Αγριοθήριο (*Agriotherium*)

Χάρτης νομού Γρεβενών

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

- Στην τοποθεσία Αγία Μαρίνα του χωριού Αμυδαλιές, σύμφωνα με διηγήσεις κατοίκων, έχουν βρεθεί μικρά αγαλματίδια, ανδρικά και γυναικεία (Αφροδίτη). Βρέθηκαν ακόμα 2 μαρμάρια αρχιτεκτονικά μέλη, λαβές αγγείων και πλίνθοι από υπόκαυστο λουτρό.

- Στην είσοδο του χωριού Ροδιά, βρέθηκαν σεχωράφια σιδερένια αιχμή δόρατος, αιχμές βελών, χάλκινα νομίσματα και τμήματα πηλοσωλήνων υδραγωγείου, το οποίο μετέφερε το νερό από τις πηγές προς τα ανατολικά. Στην τοποθεσία Αγορομηλιά Φωτεινας, πριν από πολλά χρόνια, είχαν βρεθεί μέσα σε τάφους ασημένια δαχτυλίδια και βραχιόλια.

- Στη Νομαρχία Γρεβενών μεταφέρθηκε μια τεφροδόχος υδρία, η οποία πριν από χρόνια βρέθηκε στην τοποθεσία Τσιάκαινα. Στη θέση Στράβελα ή Καραγάτσι, μέσα στα καπνοχώραφα βρίσκονται συχνά όστρακα μελαμβαφών και ελληνιστικών αγγείων, αγνύθες και κεραμίδες οροφής.

7 - 8 στρέμματα ΝΑ της Στραβέλας είναι η ονομαζόμενη τοποθεσία Καστράκι και σε απόσταση 1.500 μ. από το Φελλί, βρίσκονται τα Καστράκια, που αμφότερα μαρτυρούν την ύπαρξη φυλακίων και εγκατοίκησης.

- Στο χωριό Αγ. Γεώργιος, στην τοποθεσία Αρσαλιά, όπως φανερώνουν αρχαία ερείπια, όστρακα αγγείων και in situ τμήματα δρόμων, πρέπει να υπήρχε αρχαίος και βυζαντινός οικισμός.

- Στην Αγ. Βαρβάρα, σε μεγάλη ακαλλιέργητη έκταση, βρέθηκαν μαρμάρια αρχιτεκτονικά μέλη, δόμοι τοπικού λίθου και πωρόλιθου και όστρακα αγγείων, ιδίως κοντά στο παρεκκλήσι, όπου πιθανόν πρωτίστως υπήρχε αρχαίο ιερό.

- Στο ύψωμα Αγ. Νικόλαος οι αρχαιολογικές ενδείξεις είναι εξίσου σημαντικές: στρώματα καταστροφής κεραμιδών οροφής, όστρακα αγγείων, τμήματα οξυπύθμενων αμφορέων, ενώ κοντά στο προσκυνητάρι του αγίου υπάρχουν τρεις μεγάλοι

πώρινοι δόμοι, ένας από τους οποίους φέρει εξάστιχη επιγραφή, που χρονολογείται στο 2ο αι. π.Χ. Ομοια ευρήματα συναντά κανείς στην τοποθεσία Ράχη Τσερβένι, όπου σε τμήμα πιθαρίου υπάρχει η εγγραφή: ΦΙΛΙΠ... Το 1986 στην ίδια περιοχή βρέθηκε ακέραιο μαρμάρινο άγαλμα Κόρης ή Θεάς, ύψους 1.55 μ.

- Στα Αναβρυτά, στις τοποθεσίες Αγ. Δημήτριος και Αβλαγάδες, υπάρχουν ερείπια αρχαίων οικιών και έχουν βρεθεί ακόμα κεραμίδες οροφής και θραύσματα αποθηκευτικών πιθαρίων.

- Το χωριό Καλλιθέα στα σύνορα Μακεδονίας - Ηπείρου - Θεσσαλίας, στο σημείο που αρχίζει η οροσειρά των Χασίων, αποτελεί ένα από τα περισσότερο ιστορικά μέρη του νομού. Στην τοποθεσία Παλαιομονάστερο, σε πέρασμα δρόμου από τη Μακεδονία προς Ηπειρο και Θεσσαλία, μεγάλος αριθμός οστράκων, αγνύθων και νομισμάτων, Ρωμαϊκής εποχής τα περισσότερα, μαρτυρούν την ύπαρξη οικισμού ή μεγάλου φυλακίου. Σημαντικότερη η τοποθεσία Καταφύγι ή Σπηλιά,

σε υψόμετρο (1.050 μ.) με τείχος, κεραμίδες οροφής, θραύσματα αγγείων και πίθων. Σε αρκετά σημεία διατηρείται το επάνω ασβεστόχτιστο μέρος του τείχους. Ο βράχος της θέσης αυτής είναι περίπου 18 στρέμματα, ενώ υπολογίζεται ότι μερικές χιλιάδες άτομα, σε ώρες δύσκολες, ανέβαιναν εκεί για να προφυλαχθούν (όπως φανερώνει και το όνομα Καταφύγι) και όχι για να κατοικήσουν. Ο οικισμός τους απλωνόταν στα ριζά του βράχου.

- Στον Αϊ - Λια του Καρπερού εντοπίστηκαν ερείπια οικιών, κεραμίδες και προϊστορικά λίθινα εργαλεία. ΝΑ στα σύνορα Καρπερού - Δήμητρας, σε χωράφια βρέθηκαν θραύσματα κεραμιδών, όστρακα γραπτών αγγείων και θραύσματα από προϊστορικούς λίθινους πελέκεις. Τάφοι βρέθηκαν και μέσα στο σημερινό χωριό Καρπερό με αρκετά κτερίσματα: χάλκινες πόρτες, περικάρπια, κυάθους, νομίσματα κ.ά., συλλογή των οποίων δημιουργήθηκε και εκτίθεται στο Κοινοτικό Γραφείο.

- Στο Κάστρο, στην ΒΑ άκρη του χωριού και στην τοποθεσία

Τζαμί, σε ένα μεγάλο βραχώδες λόφο, διακρίνονται θραύσματα αγγείων και κεραμίδες οροφής, ενώ στις θέσεις Παλαιομονάστηρο και Νιοχώρι βρέθηκαν τάφοι. Στις τοποθεσίες Νιντρούζι, Νικούλα και Μιράτ, άλλοτε μικρά χωριά κοντά στην Καληράχη, βρέθηκαν ερείπια κτισμάτων στα χωράφια, όστρακα αγγείων, τάφοι με οστά και κτερίσματα.

-Στη Ράχη του Κάτσαρη, στο Κηπουριό, σύμφωνα με την παράδοση, στρατοπέδευσε ο Καίσαρας πολεμώντας τον Πομπήιο. Ενώ για μια άλλη θέση, τη Ράχη του Ρασκίφτη, που έδωσε πλήθος κεραμίδων και οστράκων Ρωμαϊκής εποχής, διηγούνται πως εκεί έδωσε μάχη ο Αλέξιος ο Κομνηνός.

-Στους Μαυραναίους, στην τοποθεσία Παλαιομονάστερο, βρέθηκαν κίονες με κιονόκρανα Ρωμαϊκής και Χριστιανικής εποχής.

-Στο χωριό Μαυρανόρος και στα σύνορά του με τα χωριά Αναβρυτά και Κάστρο, μέσα σε χωράφι βρέθηκαν χάλκινες αιχμές βελών, λέβητας, ξίφη, πόρπες και πολλά αγγεία, που

παραδόθηκαν στο Μουσείο της Βέροιας.

-Στο χωριό Μέγαρο, χτισμένο σε πλαγιά λοφοσειράς σε υψόμετρο 900 μ. περίπου, υπάρχουν ερείπια Βενετικού Κάστρου, που λειτουργούσε ως παρατηρητήριο. Σύμφωνα με διηγήσεις κατοίκων, επί Τουρκοκρατίας χαμηλότερα στα χωράφια είχε βρεθεί μικρό άγαλμα.

-Το Περιβόλι βρίσκεται στα σύνορα Ηπείρου - Μακεδονίας. Τα ευρήματα από την περιοχή είναι ελάχιστα: λίγα κτίσματα μεταβυζαντινών και νεότερων χρόνων, καθώς και ένας μεγάλος χάλκινος λέβητας με ζωόμορφες λαβές από τάφο, σιδερένιες αιχμές δοράτων και ένα ξίφος, όλα των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων. Στην τοποθεσία Παλαιομονάστερο, σε κορυφή υψώματος εντοπίστηκαν θεμέλια κτηρίων, ενώ στην πλαγιά συγκεντρώθηκαν πολλά όστρακα αγγείων, τμήματα σαρκοφάγου και κεραμίδες οροφής της Ελληνιστικής, Ρωμαϊκής και Υστερορωμαϊκής Εποχής.

-Στην περιοχή του χωριού Τρικοκκιά, συναντάμε ερείπια

κτισμάτων, κεραμίδες οροφής και άλλα ευρήματα που χρονολογούνται στη Βυζαντινή εποχή, ενώ έχουν βρεθεί ακόμα βάσεις κίωνων από τοπικό λίθο, που μεταφέρθηκαν στο περίβολο της εκκλησίας, στο γειτονικό Αγιόφυλλο.

-Το 1932 στην τοποθεσία Μπουσμαδία της Δήμητρας βρέθηκε χάλκινη κεφαλή ταύρου. Στο χωριό Ζιάκας κοντά στο Σπήλαιο, κατά τη διάνοιξη θεμελίων το 1964 στη δυτική πλευρά της καμένης στην Κατοχή εκκλησίας των Ταξιαρχών, αποκαλύφθηκε ψηφιδωτό δάπεδο Ρωμαϊκής εποχής.

-Στο 1ο Γυμνάσιο Γρεβενών φυλάσσεται ένα άγαλμα του 4ου αιώνα π.Χ. το οποίο απεικονίζει μια νεαρή γυναίκα ύψους περίπου 1.60 μέτρα από το οποίο λείπει η κεφαλή του. Το άγαλμα σύμφωνα με προφορικές πληροφορίες βρέθηκε την περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στην περιοχή «Παλαιομονάστηρα» των Μαυραναίων μαζί με άλλα αντικείμενα (κιονόκρανα, τεφροδόχους κλπ). Στη συνέχεια από Γάλλους στρατιώτες μετακινήθηκε στο Καλαμήτσι Γρεβενών με απώτερο σκοπό

να μεταφερθεί στη Γαλλία αλλά ματαιώθηκε άγνωστο για ποιους λόγους. Αργότερα κατά τη δεκαετία του 60 μεταφέρθηκε στο τότε Γυμνάσιο Γρεβενών.

-Στο χωριό Καλαμίτσι 6 χλμ. Α των Γρεβενών, κατά τη διάρκεια εκσκαφής νέων θεμελίων στο ναό του Αγ. Αθανασίου το 1902-3, βρέθηκε ακέφαλο γυναικείο μαρμάρινο άγαλμα σε ημικυκλική βάση Ρωμαϊκής εποχής με επιγραφή. Ίσως πρόκειται για χώρο Ηρώου, όπως φανερώνει και η επιγραφή του: (Βά)βιλος Αραβαίου τήν (Θ) υγατέρα Μέλι(σσ)αν ηρω(ίδα). Το 1936 σε ανασκαφική έρευνα στο Σύδενδρο, 10 χλμ. από τα Γρεβενά, βρέθηκε το κάτω τμήμα μαρμάρινου αετού πάνω σε πλίνθο, το οποίο έφερε την επιγραφή: ΜΑΙΚΗΝΑΣΔΙΥ ΨΙΣΤΩ ΕΥΧΗΝ καθώς και ένα μαρμάρινο ανάγλυφο που απεικονίζει ιππέα και άλλα πρόσωπα, με την επιγραφή: ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΚΛΕΟΔΗΜΟΥ ΗΡΩΟΣ, που μεταφέρθηκε τότε στο Γυμνάσιο Τσοτυλίου. Είναι πιθανόν στην τοποθεσία Τσουφίκα να υπήρχε προϊστορικός οικισμός, βάσει της κεραμικής που έχει βρεθεί στην πολύ καλή αυτή θέση από άποψη θέας και ασφάλειας.

Καστρί Γρεβενών

Σε υψόμετρο 1.200 μέτρων ,στην Πίνδο, βρέθηκαν τα ερείπια μιας άγνωστης πόλης του 4ου π.Χ. Αιώνα. Ύστερα από 17 χρόνια ανασκαφών μιας μικρής ομάδας αρχαιολόγων του ΑΠΘ, οι επιστήμονες κατόρθωσαν να αποφέρουν σημαντικά αποτελέσματα και ευρήματα- όχι όμως και την ταύτισή της με συγκεκριμένη αρχαία πόλη.

Τα σπαράγματα επιγραφών με τα γράμματα «ΙΕΡ...», «ΙΕΡΟ...» που εντοπίστηκαν στο Καστρί οχυρωμένη ακρόπολη μιας αρχαίας πόλης της χώρας των Τυμφαίων, τμήματος του βασιλείου της Μακεδονίας, του 4ου π.Χ. αιώνα κάνουν τους αρχαιολόγους να εικάζουν πως πρόκειται για μια ιδιαίτερα σημαντική θέση των αρχαίων Μακεδόνων με ναούς και λατρευτικούς χώρους, το ακριβές όνομα όμως των οποίων παραμένουν άγνωστοι.

«Αν και τα ευρήματα είναι πολλά και σημαντικά, εξακολουθούν πεισματικά να μένουν κρυμμένα το όνομα του θεού που λατρεύεται στον ναό και το όνομα της πόλης. Ωστόσο, όλα τα στοιχεία, η γεωγραφική θέση, τα ευρήματα ακόμη και τα χρόνια της ακμής της ακρόπολης στο τέλος του 4ου αι. π. Χ., προδίδουν

τη σημασία της μέσα στο ιστορικό πλαίσιο του βασιλείου της αρχαίας Μακεδονίας» τονίζει -μεταξύ άλλων- στην εισήγησή της η επικεφαλής της ανασκαφικής ομάδας Στέλλα Δρούγου.

Στον ευρύ χώρο του τείχους της ακρόπολης, στη δυτική πλευρά της, αναγνωρίστηκαν τα λείψανα και τα θεμέλια ενός αξιόλογου κτηριακού συγκροτήματος που χρονολογείται στα τελευταία χρόνια του 4ου αι. π. Χ.: Στο μεγάλο πλάτωμα του υψώματος ο πετρόχτιστος ναός, η δωρική στοά και ένα μεγάλο ακόμη κτήριο συγκεντρώνονται γύρω από μία τετράπλευρη 'πλατεία' και σε άμεση επαφή με την μεγάλη δυτική πύλη του οχυρωματικού περιβόλου που προστάτευε την ακρόπολη.

Τα αρχαιολογικά ευρήματα έδειξαν ότι η ακρόπολη 'ζει' έως τα χρόνια της επικράτησης των Ρωμαίων στα βασίλειο της Μακεδονίας, περίπου έως το 150 . Χ. οπότε και καταστρέφεται. Διαγράφονται πλέον καθαρά τα σχήματα των οικοδομημάτων, τα κινητά ευρήματα αποδεικνύουν την σημασία της θέσης και το σύνολο των αρχαίων καταλοίπων υπόσχονται πολλά περισσότερα για το μέλλον.

ΤΟΠΙΚΟΙ ΗΡΩΕΣ

- Ο Μητροπολίτης Γρεβενών Αιμιλιανός Λαζαρίδης γεννήθηκε το 1877 στα Πέρματα, κωμόπολη της επαρχίας Ικονίου Μικράς Ασίας. Μετά την αποφοίτηση του από τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης υπηρέτησε ως εφημέριος και ιεροκήρυκας της εκκλησίας Σταυροδρομίου και στη συνέχεια διορίστηκε βοηθός επίσκοπος του Μητροπολίτη Πελαγονίας Ιωακείμ Φοροπούλου, υπό τον τίτλο του επισκόπου Πέτρας. Τον Μάρτιο του 1910 εξελέγη Μητροπολίτης Γρεβενών.

Αποτέλεσε στυλοβάτη του Μακεδονικού Ελληνισμού προασπίζοντας την ταυτότητα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής των Γρεβενών. Για τον λόγο αυτό τέθηκε στο στόχαστρο των Νεότουρκων αλλά και των Κομιτατζήδων. Στις 30 Σεπτεμβρίου 1911, κατά τη μετάβασή του στην εκκλησία του χωριού Γκριντάδες όπου θα λειτουργούσε, δολοφονήθηκε μαζί με το διάκονο και τον συνοδό-αγωγιάτη του, από τους κομιτατζήδες. Καθώς η δολοφονία έγινε σε δάσος και εν κρυπτώ, ο Αιμιλιανός και η συνοδεία του θεωρούνταν ως «εξαφανισμένοι» από τους κατοίκους. Αγωνία για την τύχη του μητροπολίτη Αιμιλιανού, στις 3 Οκτωβρίου του 1911, εξέφρασε δημοσίως η δημογεροντία Γρεβενών, και μια μέρα αργότερα ανακοινώνει ότι ανακάλυψε προσωπικά του αντικείμενα. Μετά από έρευνες των κατοίκων βρέθηκε το σώμα του Αιμιλιανού σε γειτονικό δάσος στις 6 Οκτωβρίου 1911 μαζί με αυτά των δυο συνοδοιπόρων του. Κηδεύτηκε την Κυριακή 8 Οκτωβρίου 1911 στα Γρεβενά. Ο ποιητής Γεώργιος Σουρής αποτυπώνει το πνέυμα της εποχής αφιερώνοντας ποίημά του στον μαρτυρικό ιεράρχη. Επιστολές και συλλυπητήρια τηλεγραφήματα μέσα από τα αρχεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αποκαλύπτουν τη θλίψη του λαού και του κλήρου της εποχής για τον μαρτυρικό θάνατο του μητροπολίτη Αιμιλιανού. Οι επιστολές αυτές δόθηκαν για πρώτη φορά στη δημοσιότητα και αναγνώσθηκαν από τον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο κατά την επίσκεψή του στα Γρεβενά το 2011.

Οι κάτοικοι των Γρεβενών τον τιμούν ως ιεροεθνομάρτυρα. Το χωριό Γκριντάδες μετονομάστηκε σε Αιμιλιανός και το Σχίνοβο σε Δεσπότης καθώς στο δάσος μεταξύ αυτών μαρτύρησε. Στο ακριβές σημείο όπου δολοφονήθηκε κατασκευάστηκε Παρεκκλήσιο και κενοτάφιο. Προς τιμήν του, οδοί που φέρουν το όνομά του, βρίσκονται στη Νέα Σμύρνη, τη Νέα Ιωνία, τη Θεσσαλονίκη, τη Σταυρούπολη και την Καλαμαριά. Προτομές του υπάρχουν στα Γρεβενά – στην κεντρική πλατεία Αιμιλιανού- και τη Θεσσαλονίκη και ανδριάντας του αναγέρθηκε στο Επισκοπείο Γρεβενών.

-Ο Θεόδωρος Ζιάκας (Μαυρονόρος Γρεβενών 1798–Αταλάντη 1882) ήταν οπλαρχηγός από παλιά οικογένεια κλεφτών και αρματολών, που πολέμησε στην Ελληνική επανάσταση του 1821 και στις επαναστάσεις της Μακεδονίας του 1854 και του 1878. Πατέρας του ήταν ο γερο-Ζιάκας (Γεώργιος Ζιάκας) (1730 – 1810), πρωτοπαλίκαρας κατά το 1750 του λήσταρχου και αρματολού Ντελή – Δήμου της επαρχίας των Γρεβενών επί Κουρτ Πασά. Όταν σκοτώθηκε το 1780, τον διαδέχτηκε στο αρματολίκι ο γιος του, Θεόδωρος.

Το 1826, ο Μεχμέτ αγάς των Γρεβενών μαζί με την οικογένεια των Μακραιών επιτέθηκε εναντίον της οικίας των Ζακαίων. Σε αντίθεση με τον αδερφό του, Γιαννούλα, που σκοτώθηκε στη μάχη, ο Θεόδωρος κατάφερε να σωθεί και να καταφύγει στην ελεύθερη Ελλάδα. Εκεί δεν έμεινε για πολύ, καθώς δυο χρόνια μετά επέστρεψε στην επαρχία Γρεβενών και ανέλαβε την αρχηγία στο αρματολίκι. Ο Ζιάκας μετέφερε το λημέρι του από τα Γρεβενά στην Πίνδο, στην ορεινή Βάλια Κάλντα.

Ο Θεόδωρος Ζιάκας οργάνωσε κατά το 1854 την εξέγερση της Δυτικής Μακεδονίας κατά των Τούρκων. Στη μάχη του Σπηλαιίου Γρεβενών, αμέσως μετά τη μάχη στο σημερινό Καρπερό Γρεβενών, το Μάιο του 1854, ο Θεόδωρος Ζιάκας αντιμετώπισε κατά τις μέρες 28 Μαΐου-1 Ιουνίου του 1854 με 300 άνδρες 12.000 Τουρκαλβανούς με επικεφαλής τον Αβδή Πασά.

Στη μάχη αυτή ο Θεόδωρος Ζιάκας αντιστάθηκε στους πολύ περισσότερους αντιπάλους για πολλές μέρες. Όταν τα πολεμοφόδια τελείωσαν, έδωσε εντολή ν' αδειάσουν τα βαρέλια του κρασιού που υπήρχαν στο χωριό, όπου υπήρχαν σημαντικές καλλιέργειες αμπελιών, να τα γεμίσουν με πέτρες και να τ' αφήσουν από ψηλά να κατακυλήσουν προς τη μεριά των εχθρών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να σκοτωθούν πολλοί απ' αυτούς. Συνέχισε να πολεμά, αλλά όταν η κατάσταση είχε αρχίσει να δυσχεραίνει, αποδέχτηκε τη μεσολάβηση των ξένων διπλωματών και κατόρθωσε να μεταφέρει 1.000 γυνακόπαιδα στην ελεύθερη Ελλάδα (Λαμία). Ο Θεόδωρος Ζιάκας, ο οποίος έζησε στη συνέχεια στη Λαμία, πέθανε το 1882 στην Αταλάντη σε ηλικία 84 χρονών.

-Ο Κωνσταντίνος Ταλιαδούρης ήταν Έλληνας κτηματίας και βουλευτής.

Εξελέγη για πρώτη φορά βουλευτής Γρεβενών (πληρεξούσιος στην Δ' Εθνοσυνέλευση) το έτος 1923 ενώ κατά διαστήματα επανεξελέγη βουλευτής Κοζάνης (1950, 1956, 1958 με το Κόμμα Φιλελευθέρων και 1961, 1963, 1964 με την Ένωση Κέντρου).

Ο πολιτευτής από την Κοζάνη, διετέλεσε υπουργός Βορείου Ελλάδος κατά το διάστημα 19 Φεβρουαρίου 1964 έως τις 6 Ιανουαρίου 1965. Εξαιτίας της προσφοράς του στήθηκε προτομή στην κεντρική πλατεία των Γρεβενών και προς τιμήν του, δόθηκε το όνομα του σε δρόμο της πόλης (οδός Κων/νου Ταλιαδούρη).

Η προτομή του βρίσκεται και στην πλατεία του Νέου Σκοπού Σερρών, καθώς ως τέως υπουργός ανέλαβε τα έξοδα για την ανέγερση ολόκληρου του 2ου ορόφου στο δημοτικό κτίριο "Ορφέας" που στεγάζει τη Βιβλιοθήκη-Αναγνωστήριο του χωριού και η οποία εγκαινιάστηκε στις 26 Μαΐου 1966.

Λίγο πριν πεθάνει ανέγειρε με δικά του έξοδα πτέρυγα μαιευτικής κλινικής στο νοσοκομείο των Γρεβενών. Ο Κώστας Ταλιαδούρης απεβίωσε έπειτα από ασθένεια, το 1978 και κηδεύτηκε από τον ιερό ναό της Αχειροποίητου, στη Θεσσαλονίκη, στις 26 Σεπτεμβρίου 1978.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

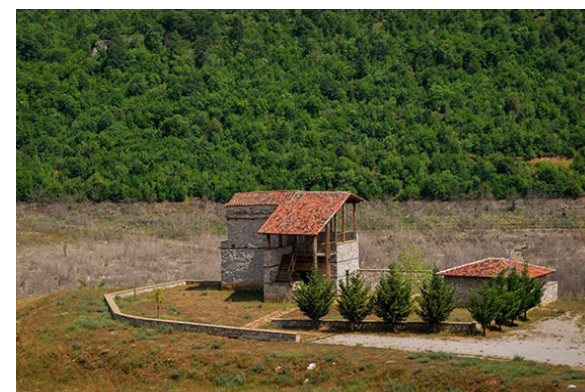
Λίγα χιλιόμετρα πριν τη Δεσκάτη, βρίσκεται η περίφημη Ιερά Μονή της Ζάβορδας, χτισμένη το 1534 έως 1544 από τον Όσιο Νικάνορα και δίπλα το ασκηταριό του Οσίου πάνω από τα ορμητικά νερά του Αλιάκμονα.

Η Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Τορνικίου χτίστηκε περίπου στα 1200 και περιμένει υπομονετικά τη μεταφορά της λόγω της δημιουργίας φράγματος στην περιοχή.

Η Μονή Ευαγγελισμού της Παναγίας Μπουνάσιας που πιθανότατα χτίστηκε το 1348 είναι ένας εντυπωσιακός ναός, με ιδιαίτερο τρούλο και οι σκαλιστές παραστάσεις πάνω από τις πόρτες μέσα στο άγριο τοπίο.

Στην άλλη πλευρά του νομού, ο ναός της Μεγάλης Παναγίας στη Σαμαρίνα με το πεύκο πάνω στον τρούλο, ενώ στην είσοδο της Βάλια Κίρνα ή αλλιώς της κοιλάδας του διαβόλου, στέκει ο ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος και η Αγία Παρασκευή.

Ιδιαίτερο θρησκευτικό μνημείο για το νομό είναι η Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου ή Παναγία Σπηλιώτισσα που ιδρύθηκε το 1643. Το τέμπλο του ναού, η πόρτα και τα παράθυρά του αποτελούν εξαιρετικά δείγματα ξυλογλυπτικής του 17ου αιώνα.

Τα γεφύρια των Γρεβενών είναι τα μεγαλύτερα όλης της Μακεδονίας. Το 1995, μετά από ενέργειες της Νομαρχίας Γρεβενών, η 11η Εφορεία Βυζαντινών Μνημείων της Βέροιας κήρυξε τα γεφύρια του νομού, διατηρητέα μνημεία. Η τεχνοτροπία τους είναι σε γενικές γραμμές η ίδια.

Εξαιρέση αποτελεί μόνο το γεφύρι κάτω από το βουνό Νιδρούζι, ανάμεσα στα χωριά Αλατόπετρα και Πρόσβορο. Το γεφύρι αυτό είχε ιδιαίτερο μέγεθος λίθων με τέλεια λάξευση και τοποθέτηση. Σημαντικό για το μέγεθος του τόξου του (το μεγαλύτερο στη Μακεδονία) είναι το γεφύρι του Αζίζ-Αγά, το οποίο κτίστηκε το 1727 και έχει μήκος 70μ. και ύψος 15μ.

Για λόγους επικοινωνίας, σπουδαίο γεφύρι ήταν του Σπανού που συνέδεε την Ήπειρο με τη Μακεδονία. Έχει μήκος 84μ. και ύψος 10μ. και είναι το μεγαλύτερο του νομού.

Εντυπωσιακό γεφύρι και επισκέψιμο από πλήθος κόσμου κάθε χρόνο, είναι αυτό της Πορτίτσας που είναι χτισμένο στα ριζά του φαραγγιού έξω από το χωριό Σπήλαιο.

Το δίτοξο γεφύρι του Ζιάκα, δίπλα από τη νέα γέφυρα που οδηγεί στο ομώνυμο χωριό, χτίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα στον ποταμό Βελονιά. Δύσκολο σε πρόσβαση, ειδικά το φθινόπωρο και το χειμώνα, είναι το γεφύρι του Καγκέλια, δίπλα στο δρόμο που ενώνει το Τρίκωμο με το Μοναχίτι.

Ιδιαίτερο γεφύρι λόγω της τοποθεσίας είναι αυτό της Πραμόριτσας με μήκος 42μ. Το μοναδικό γεφύρι του νομού που είναι χτισμένο μέσα σε χωριό είναι του Δοτσικού. Ανάμεσα στα χωριά Κάστρο και Μέγαρο βρίσκεται το μονότοξο γεφύρι του Κάστρου χτισμένο πάνω από τον ποταμό Γρεβενίτη, το οποίο σχηματίζει τέλειο ημικύκλιο ύψους 8μ.

Μικρότερα και νεότερα γεφύρια είναι άλλα επτά στο νομό συν το μισογκρεμισμένο γεφύρι του Πασά, το οποίο έχει παρόμοια παράδοση με αυτό της Άρτας. Το γεφύρι γκρεμίστηκε το 1941 από τους Άγγλους προκειμένου να ανακοπεί η πορεία των Γερμανικών στρατευμάτων.

ΜΑΝΗΤΑΡΙΑ

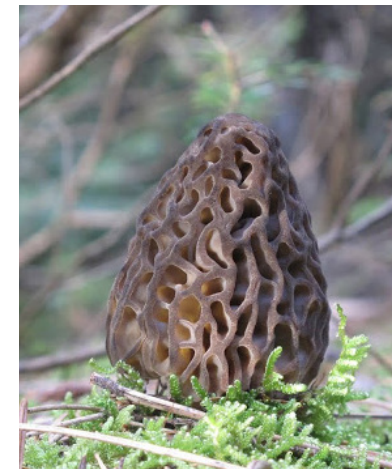
Πριν από μερικά χρόνια, τα Γρεβενά ανακηρύχθηκαν επισήμως, «πόλη του μανιταριού» και οι κάτοικοί τους πρωτοστατούν στην έρευνα, την καταγραφή, την ανάδειξη και την πολύπλευρη αξιοποίηση του φυσικού τους πλούτου, πολιτιστικά, οικονομικά και κοινωνικά.

Τα Γρεβενά αποτελούν εδώ και χρόνια την ελληνική «πρωτεύουσα» των μανιταριών και το μανιτάρι αποτελεί μέρος της τοπικής παράδοσης και της ιστορίας, αλλά και έμβλημα-σύμβολο αυτής της δυτικομακεδονικής πόλης, διακοσμώντας πάρκα, πλατείες και κόμβους. Οι κάτοικοι της περιοχής κατέχουν επάξια τον τίτλο των πρωτοπόρων της μανιταροφιλίας και μανιταρογνωσίας και τα Γρεβενά πρωτοστατούν στην έρευνα, την καταγραφή, την ανάδειξη και την πολύπλευρη αξιοποίησή τους.

Στους πρόποδες της Πίνδου, στα μέρη της Βάλια Κάλντα, αλλά και στα πυκνά δάση βελανιδιάς της περιοχής, στα δάση, στα λιβάδια και στις όχθες των ποταμών του Νομού Γρεβενών, κυρίως στα σύνορά του με την επαρχία Βοΐου Κοζάνης, φύονται -στις βροχερές περιόδους, συχνά σε μεγάλες ποσότητες- περισσότερα από χίλια είδη άγριων μανιταριών, τα περισσότερα από τα οποία αποτελούν βασικό στοιχείο διατροφής και λαογραφίας για τους κατοίκους της περιοχής.

Πολλά από αυτά αποτελούν πρώτες πανελλήνιες καταγραφές, ενώ αρκετά θεωρούνται είδη σπάνια στην Ευρώπη, ή απειλούνται με εξαφάνιση. Ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξή τους είναι οι υψηλές σχετικά υγρασίες σε υπόστρωμα και ατμόσφαιρα και για την γεύση τους πλούσια εδαφολογικά χαρακτηριστικά.

Η περιοχή με τα περισσότερα μανιτάρια εμπορικού ενδιαφέροντος είναι η περιοχή του Βοΐου, στο βόρειο τμήμα του Νομού, ενώ η μεγαλύτερη ποικιλία συναντάται στην ανατολική πλευρά του Όρλιακα, στη Βάλια Κάλντα και στις Μπάλτσες.

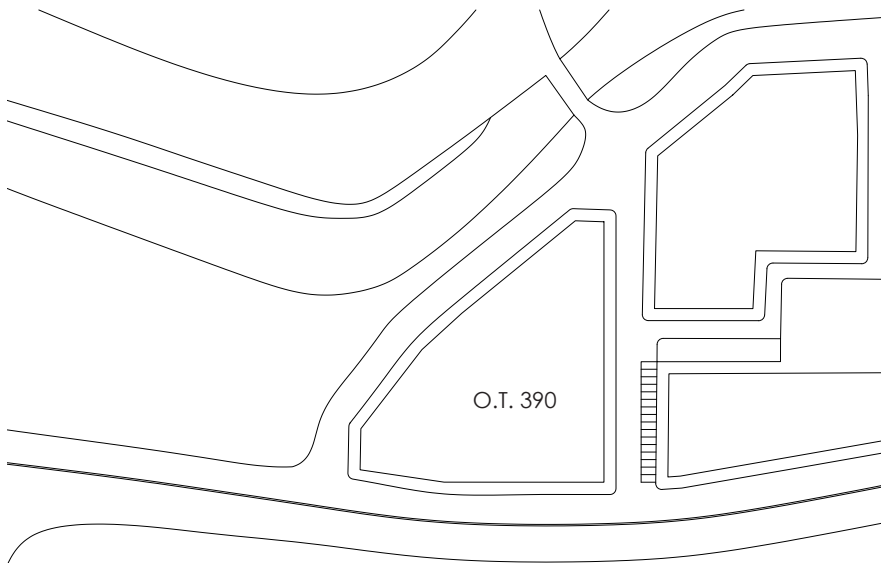

ΘΕΣΗ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ _____

Η επιλογή του οικοπέδου μέσα στην πόλη των Γρεβενών έγινε με βάση ένα σύνολο επιδιώξεων. Αναζητήθηκε περιοχή που να είναι σε άμεση επαφή με τον αστικό ιστό. Το μέγεθος του οικοπέδου κρίθηκε ικανό να παραλάβει τον όγκο ενός δημόσιου κτηρίου.

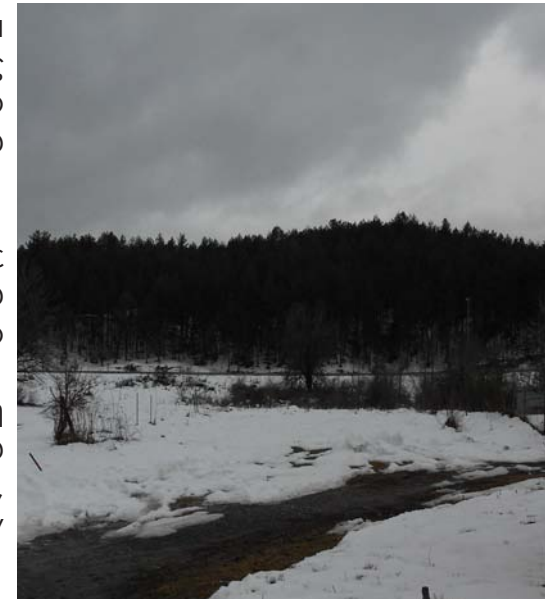
Η βόρεια πλευρά του έχει θέα προς τον ποταμό Γρεβενίτη, ο οποίος διέρχεται μέσα από την πόλη και αποτελεί το υδάτινο στοιχείο της. Στην νότια πλευρά του βρίσκεται ο περιφερικός δρόμος της πόλης και πέραν αυτού εκτείνεται δάσος. Εκατέρωθεν του οικοπέδου ανατολικά και δυτικά υπάρχει μόνο βλάστηση.

Η εν λόγω περιοχή μέχρι και σήμερα αποτελεί ένα ατημέλητο κομμάτι της πόλης, όμως έχει ενταχθεί στο σχέδιο πόλεως του Δήμου Γρεβενών του 2015.

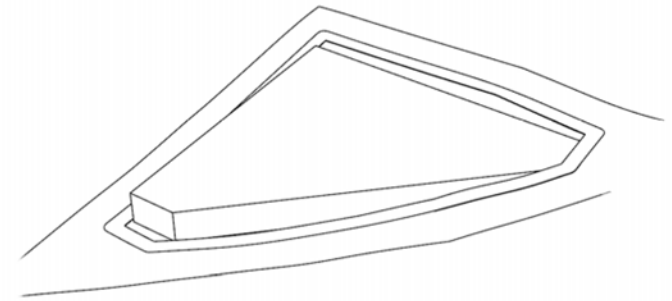
Σύμφωνα με το οποίο κρίθηκε κατάλληλο για την εφαρμογή του προγράμματος το οικοδομικό τετράγωνο 390.

Διατηρήθηκε το σχήμα και η μορφολογία του εδάφους του οικοπέδου με βάση το σχέδιο πόλεως, με στόχο ένα αποτέλεσμα κοντά στην πραγματικότητα.

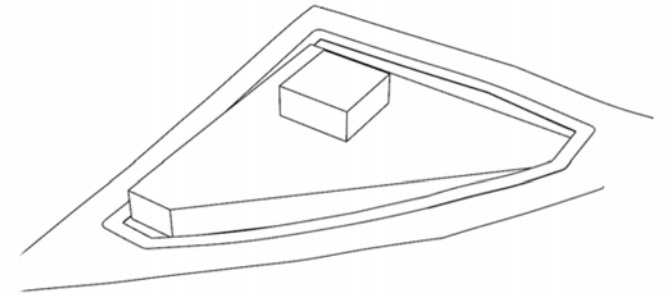

ΠΟΡΕΙΑ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

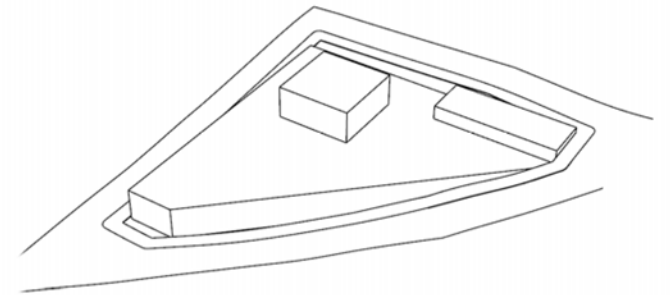
Η αρχική προσέγγιση του όγκου έγινε με βάση την σχέση του με το έδαφος. Αποφασίστηκε να είναι στο ίδιο ύψος με την νότια παρειά του οικοπέδου, ώστε να έρχεται σε επαφή με το περιμετρικό πεζοδρόμιο.

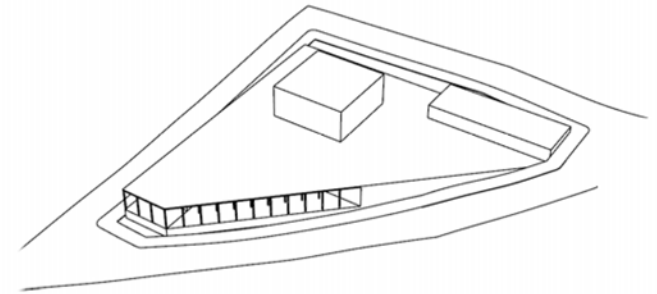
Στη συνέχεια δημιουργήθηκε ένα διακριτό ορθογώνιο τμήμα το οποίο αποτελεί κέντρο βάρους για ολόκληρο το κτήριο.

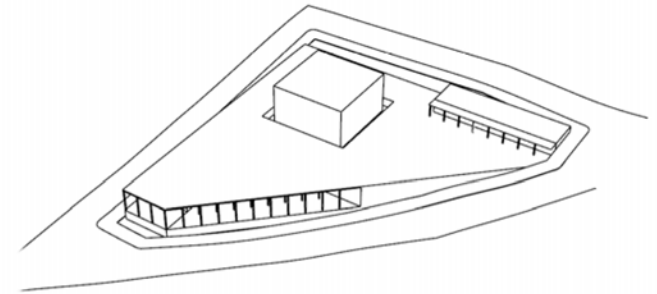
Σε συνάρτηση με το κτηριολογικό πρόγραμμα προστέθηκε ένας δεύτερος όγκος, μικρότερος κατά πολύ σε μέγεθος συγκριτικά με τον βασικό. Εκεί θα τοποθετηθεί η καφετέρια του μουσείου, ώστε να αλληλεπιδρά με το δώμα.

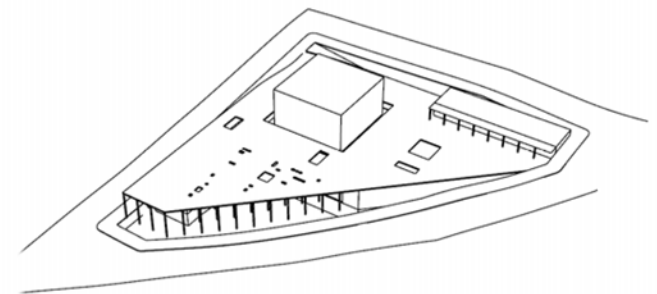
Έπειτα υπήρξε αφαίρεση του όγκου από τη βόρεια πλευρά του οικοπέδου, με στόχο να τοποθετηθεί εκεί η κεντρική είσοδος του μουσείου. Επιλέχθηκε αυτή η θέση ώστε να υπάρχει οπτική επαφή με το ποτάμι που βρίσκεται σε εκείνη την πλευρά.

Δημιουργήθηκαν στοές στην είσοδο και την καφετέρια για λόγους λειτουργικούς όπως είναι η προστασία από τις εκάστοτε καιρικές συνθήκες των επισκεπτών που θα εισέρχονται στο κτήριο, καθώς και για λόγους μορφολογικούς. Επίσης, αφαιρέθηκε ένα κομμάτι περιμετρικά του βασικού ορθογωνίου, με στόχο καλύτερη ανάδειξη του.

Στο σχήμα δεξιά φαίνεται το κτήριο στην τελική του μορφή. Προστέθηκαν ανοίγματα στο δώμα για τις ανάγκες φωτισμού στον χώρο εισόδου αλλά και σε κάποια σημεία του κτηρίου.

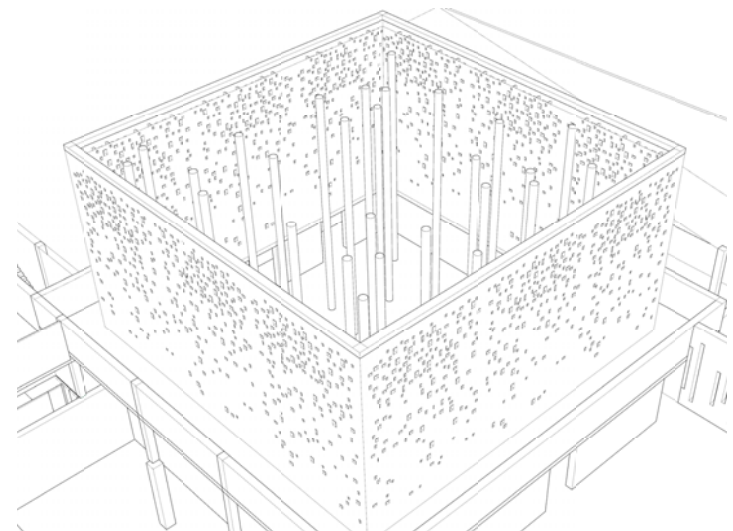
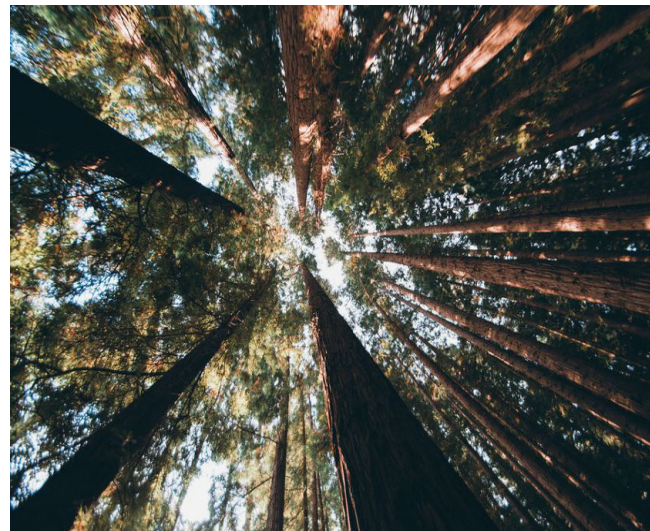
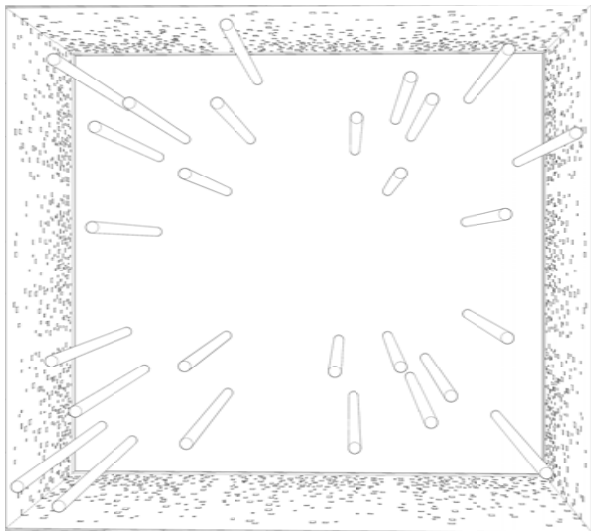

ΑΙΘΟΥΣΑ “ΔΑΣΟΣ”

Πρωταγωνιστής της σύνθεσης του κτηρίου εσωτερικά αλλά και εξωτερικά αποτελεί η αίθουσα “δάσος”. Εκεί θα τοποθετηθεί ένα από τα πιο σημαντικά εκθέματα, το μαμούθ 3.000.000 χρόνων που βρέθηκε στο χωριό Μηλιά. Είναι το μοναδικό έκθεμα που φέρει βραβείο Guinness και αποτελεί σήμα κατά τεθέν του μουσείου.

Φιλοδοξία αυτής της αίθουσας είναι να προκαλέσει στον επισκέπτη την αίσθηση ότι βρίσκεται στο δάσος. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκαν ψηλόλιγνα φυτευτά υποστυλώματα σε ακανόνιστες θέσεις πέραν των υποστυλωμάτων που ανήκουν στον φέρων οργανισμό, τα οποία διατηρούν τον συνεχή και ισομερή κάναβο που υπάρχει σε όλη την έκταση του κτηρίου.

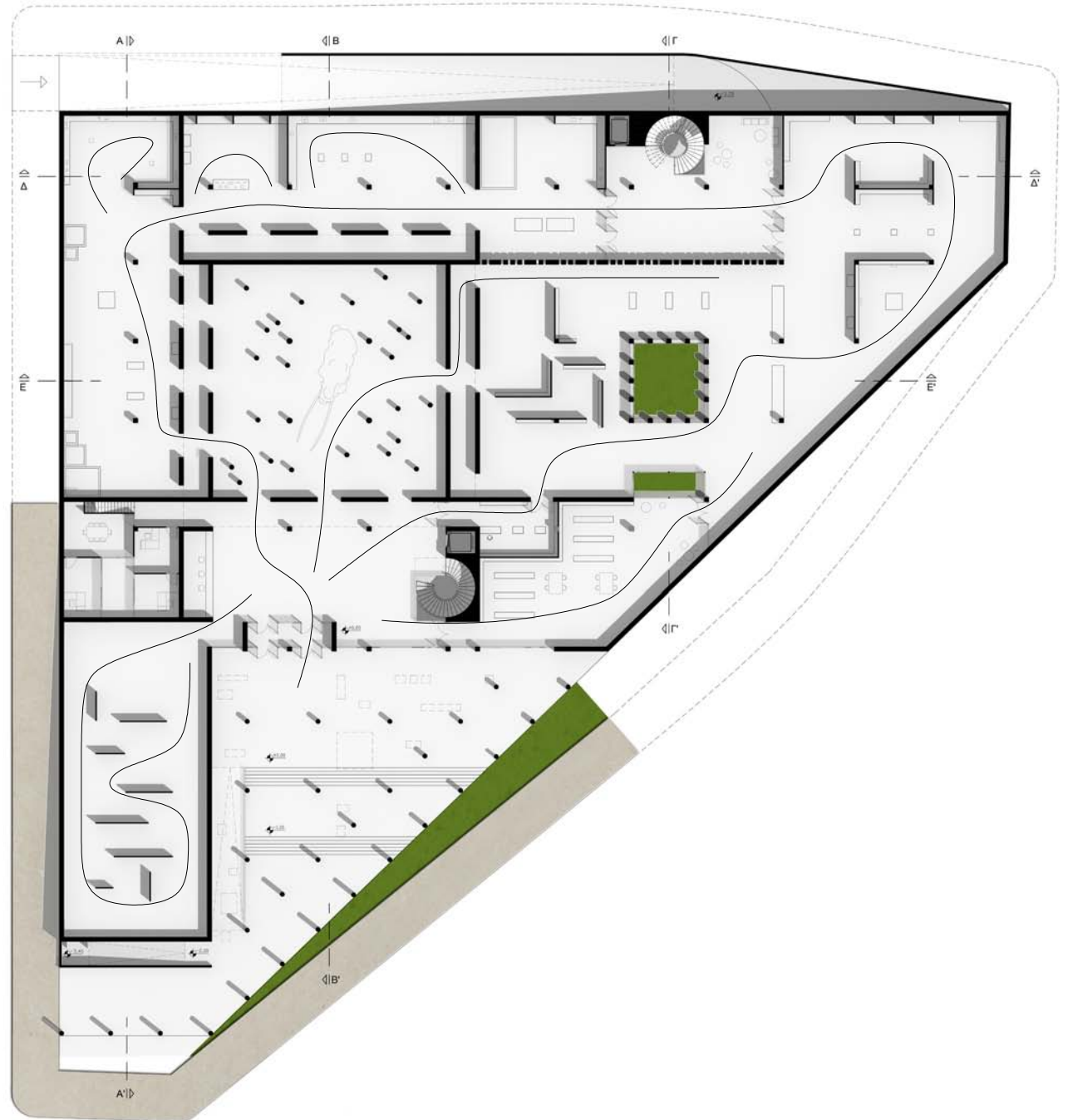

ΡΟΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΕΙΣ

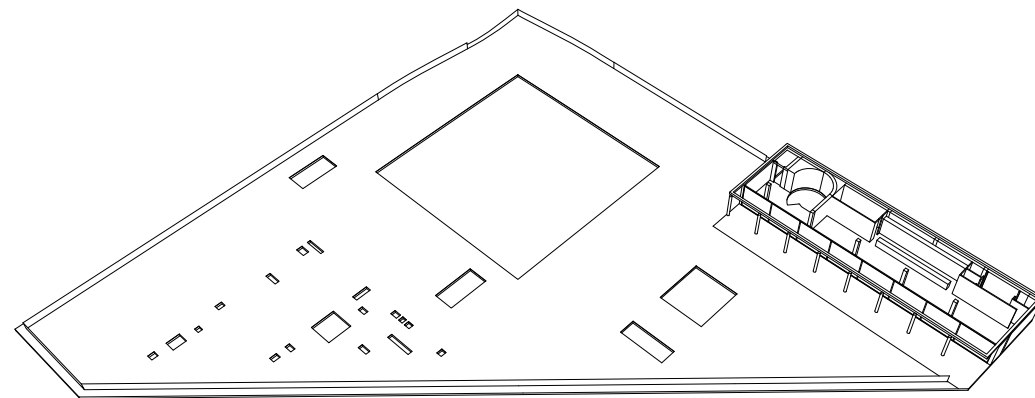
ΡΟΕΣ

Η κεντρική ροή κίνησης είναι αυτή της ξενάγησης. Πρόκειται για μία πορεία που ξεκινάει και καταλήγει στην κεντρική τετράγωνη αίθουσα. Οι εναλλακτικές αυτής της ροής είναι η διέλευση από το κατάστημα ή την βιβλιοθήκη όπως φαίνεται στο σχήμα. Σε περιπτώσεις που η αίθουσα περιοδικών εκθέσεων φιλοξενεί κάποια εκθέματα προστίθεται μετά την ροής της ξενάγησης

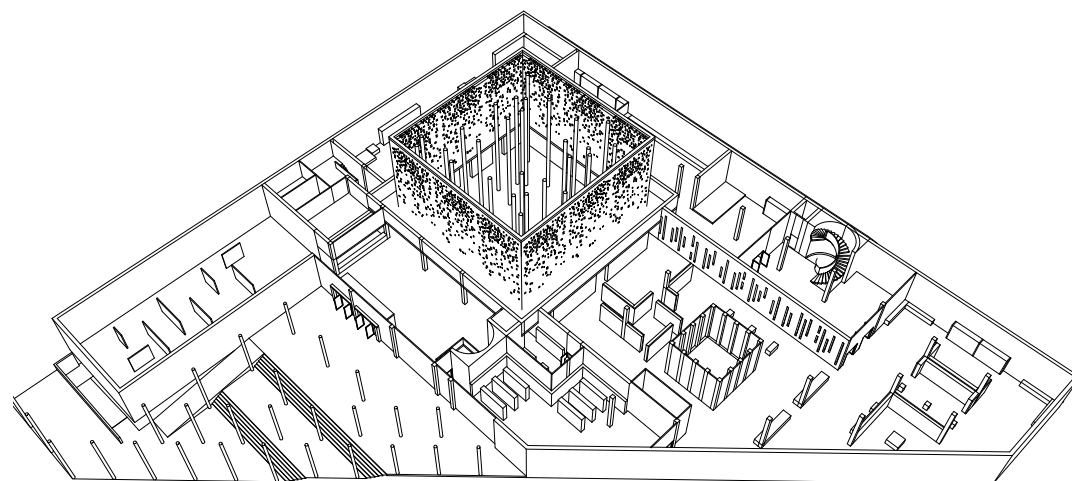

ΧΡΗΣΕΙΣ

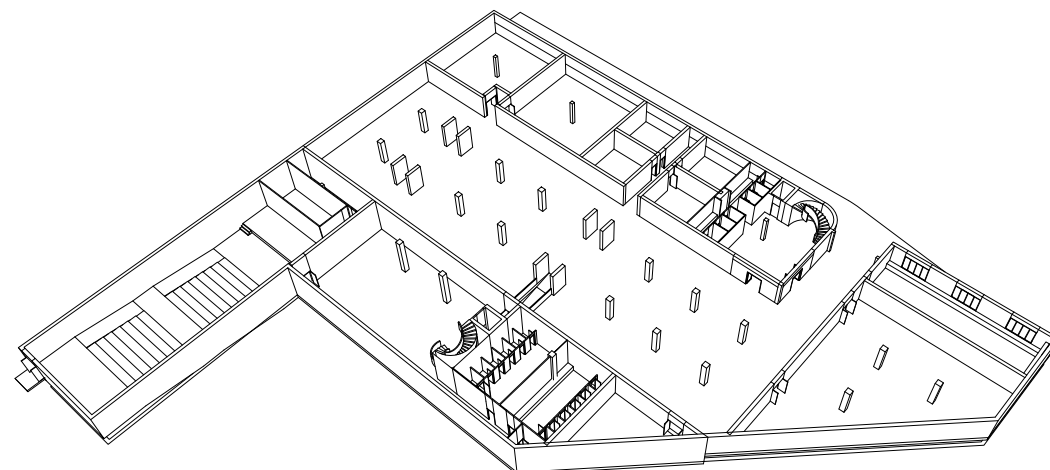
Στη στάθμη του δώματος υπάρχει ο χώρος της καφετέριας, την οποία ο επισκέπτης θα μπορεί να επισκεφτεί είτε μετά τη λήξη της ξενάγησης είτε κατά τη διάρκεια της για διάλειμμα. Η στάθμη αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από τους περαστικούς καθώς το δώμα είναι βάτο από δύο σημεία και έχει θέα.

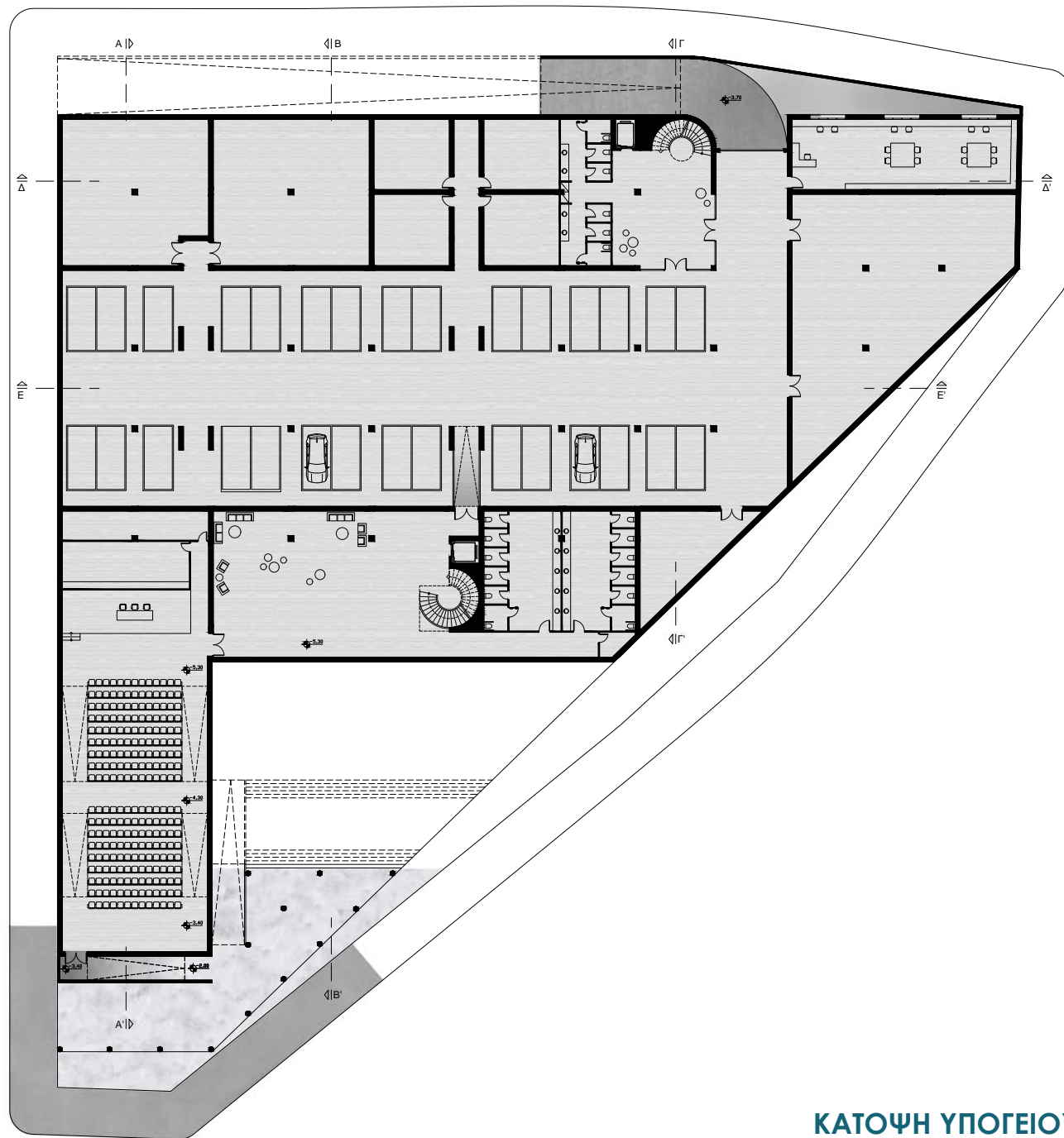
Στο ισόγειο βρίσκεται ο εκθεσιακός χώρος, το κατάστημα, η βιβλιοθήκη και η αίθουσα περιοδικών εκθέσεων. Ακόμη, τα γραφεία του προσωπικού έχουν τοποθετηθεί πίσω και πάνω από τον γκισέ, ώστε να έχουν άμεση πρόσβαση οι εργαζόμενοι.

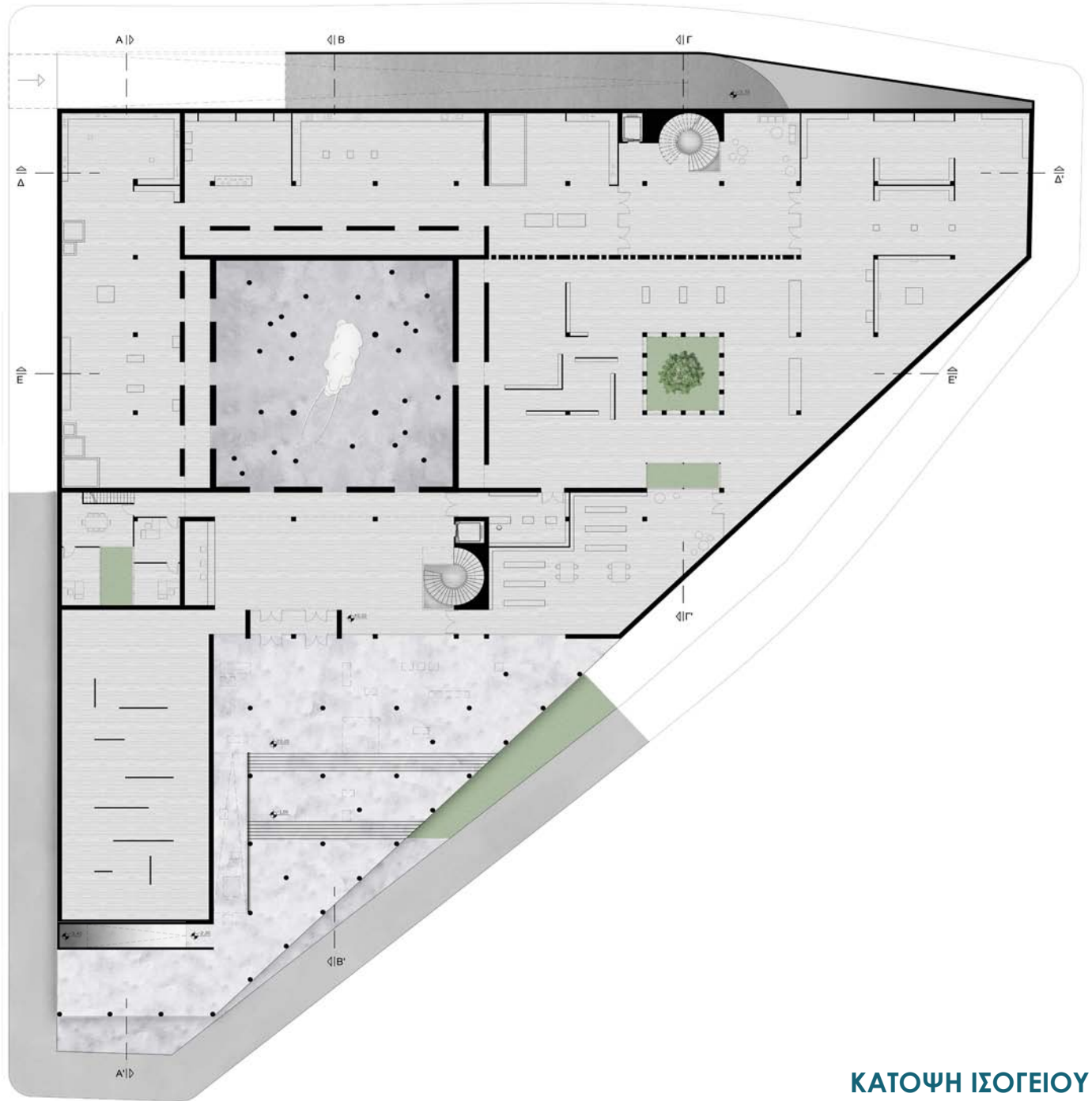

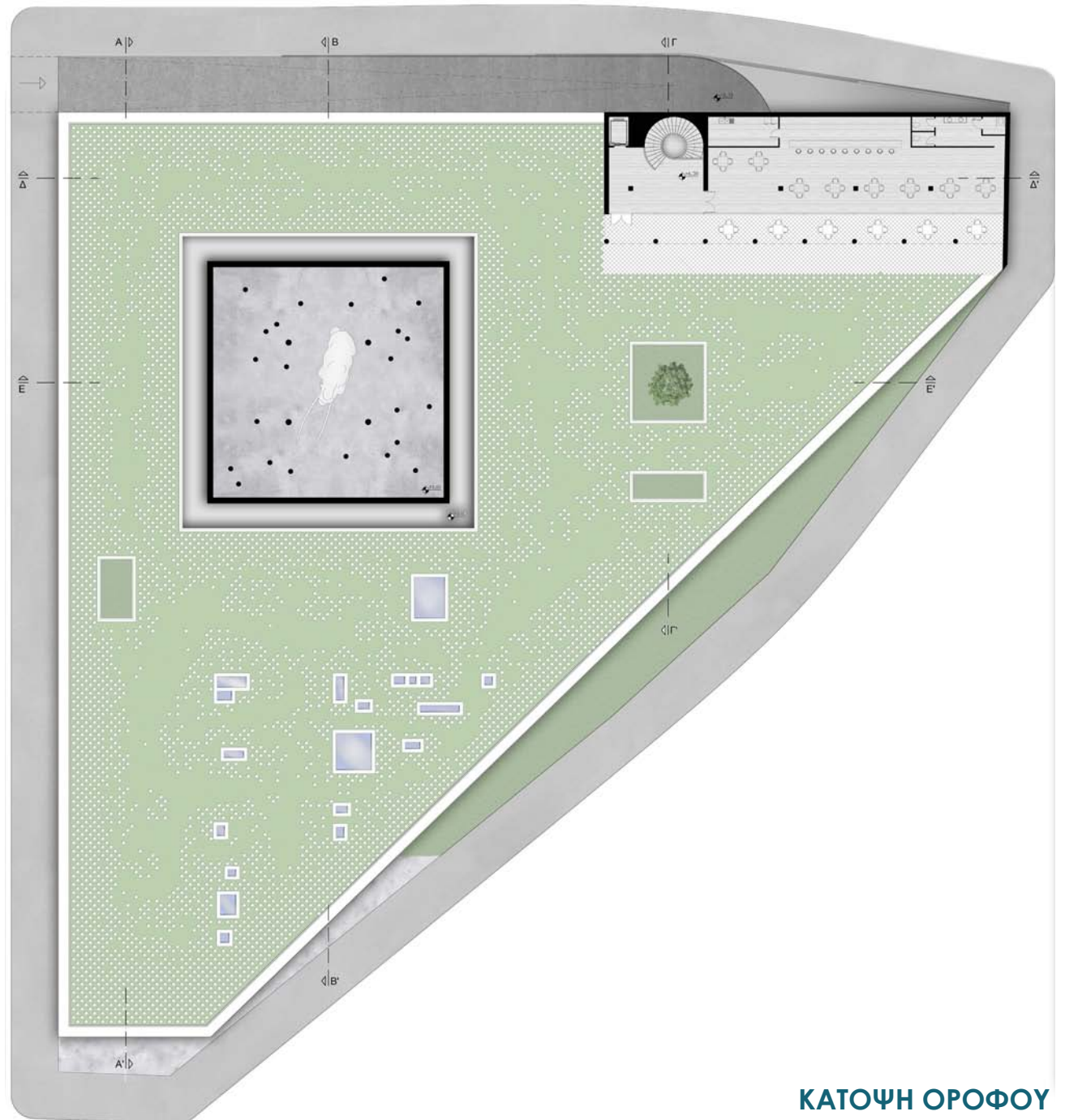
Η στάθμη του υπογείου είναι χωρισμένη σε δύο μέρη. Από τη μία οι χώροι που συμμετέχουν στη λειτουργία του μουσείου όπως είναι το αμφιθέατρο και οι τουαλέτες και από την άλλη οι βοηθητικοί χώροι. Αυτοί είναι οι αποθήκες, τα εργαστήρια συντήρησης, οι μηχανολογικές εγκαταστάσεις και το πάρκινγκ.

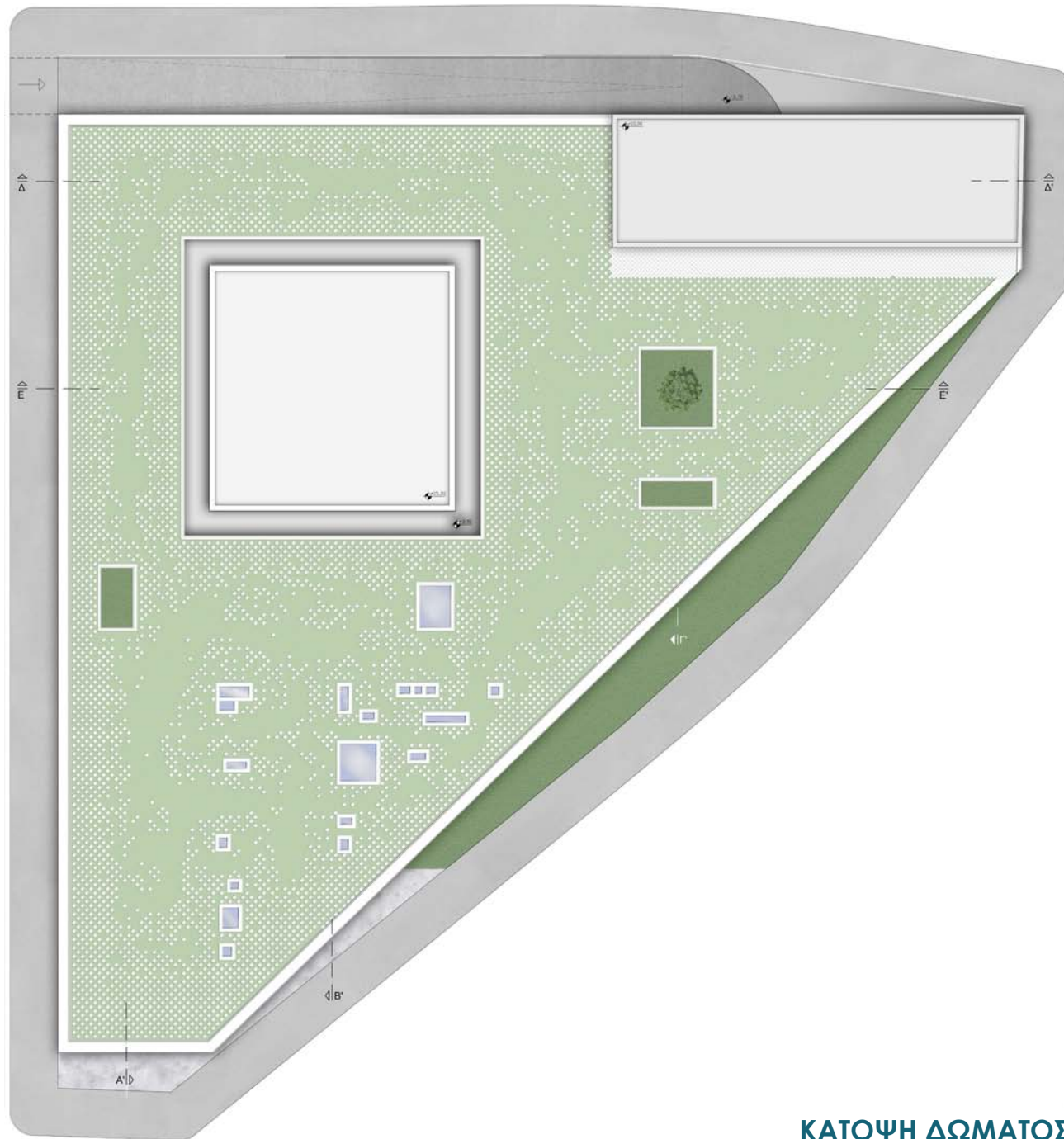
ΣΧΕΔΙΑ _____

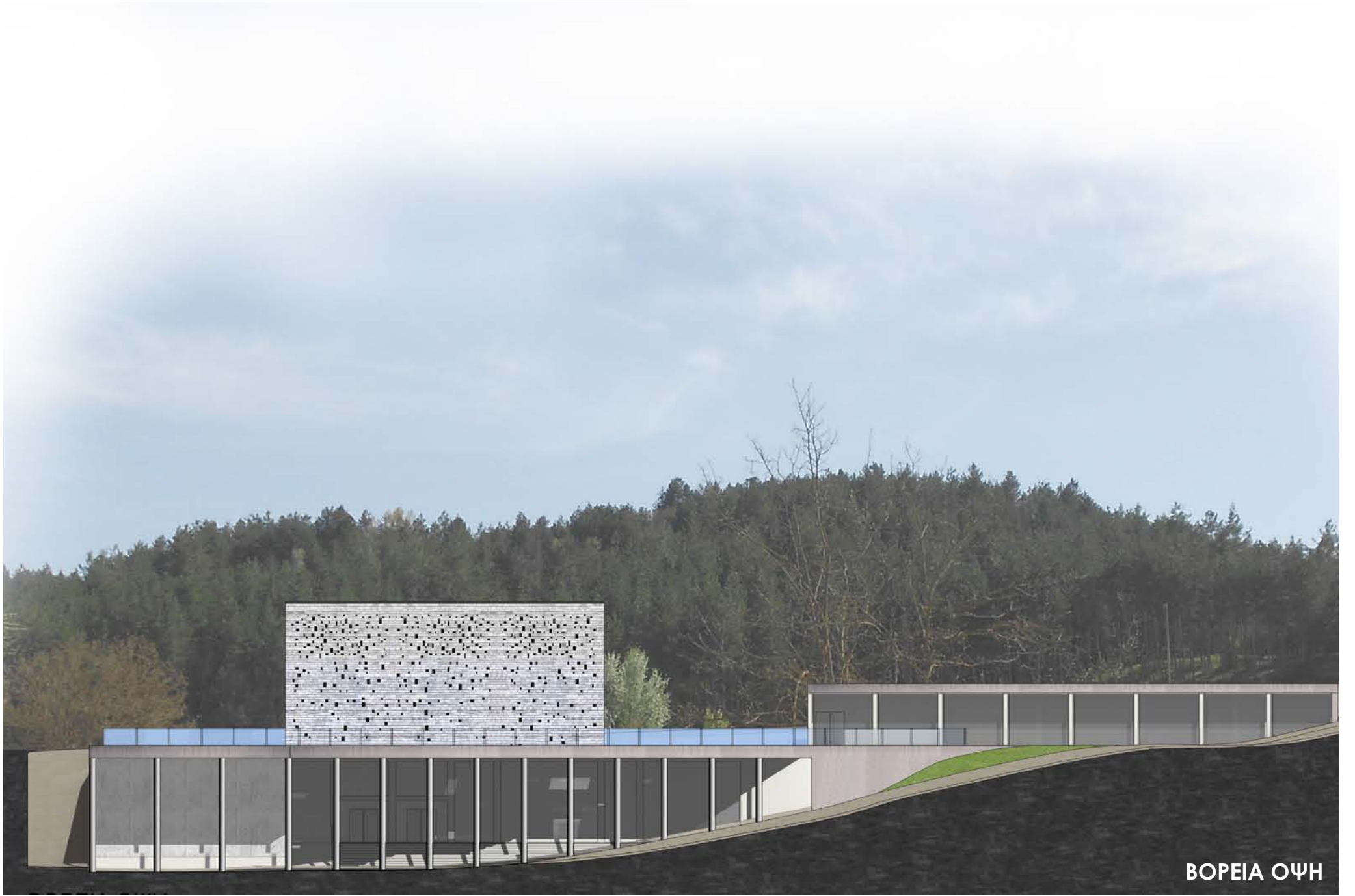

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

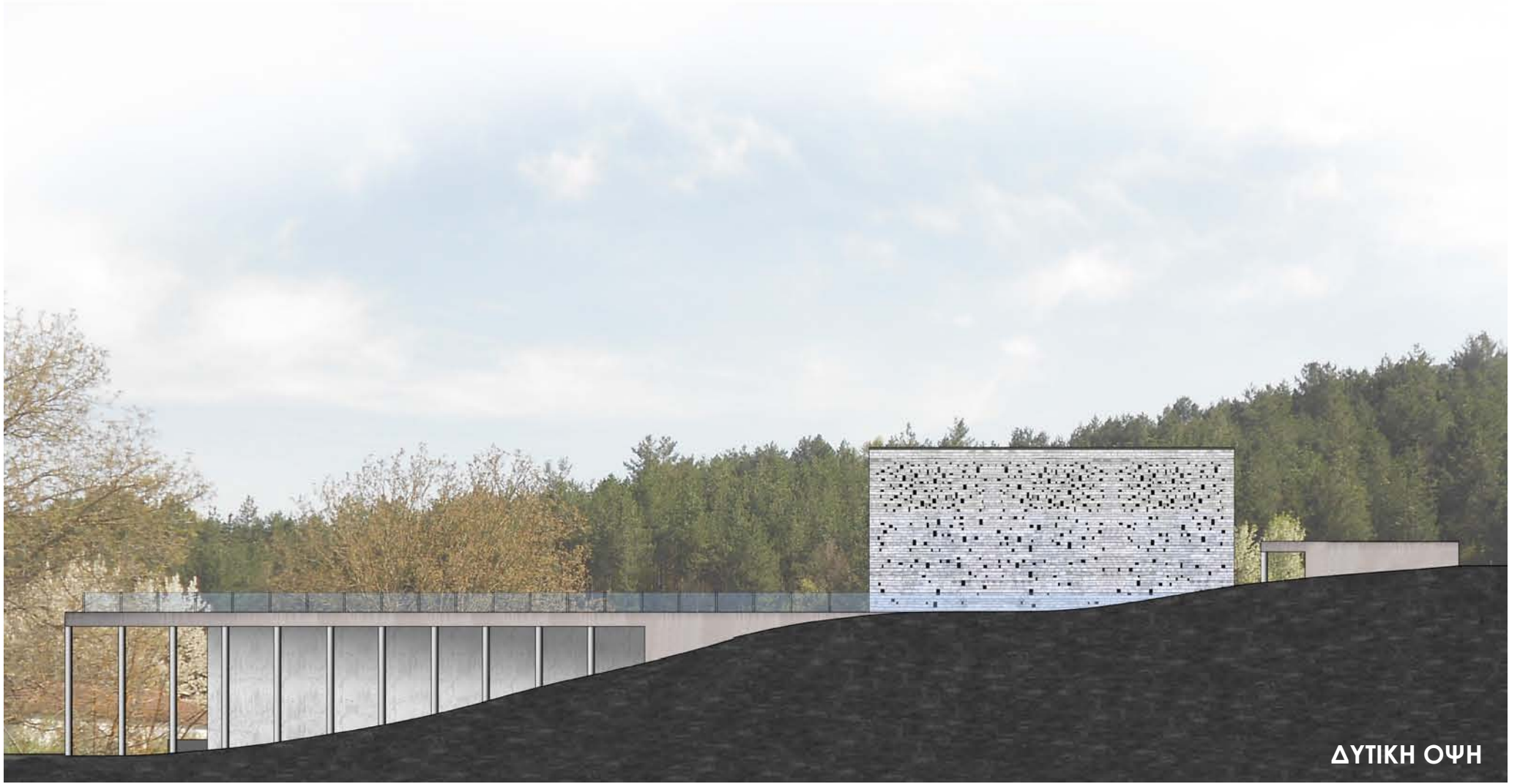

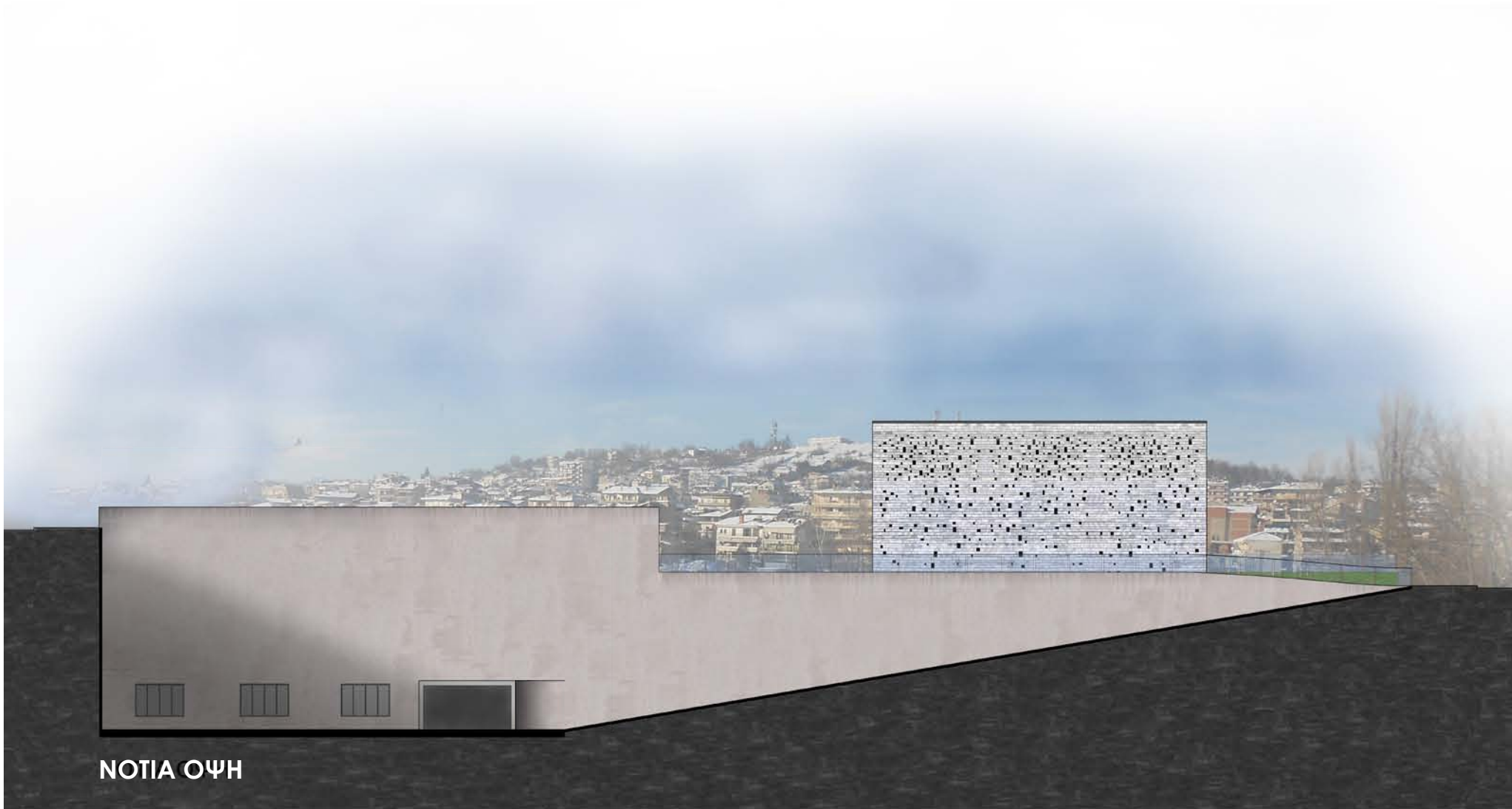
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

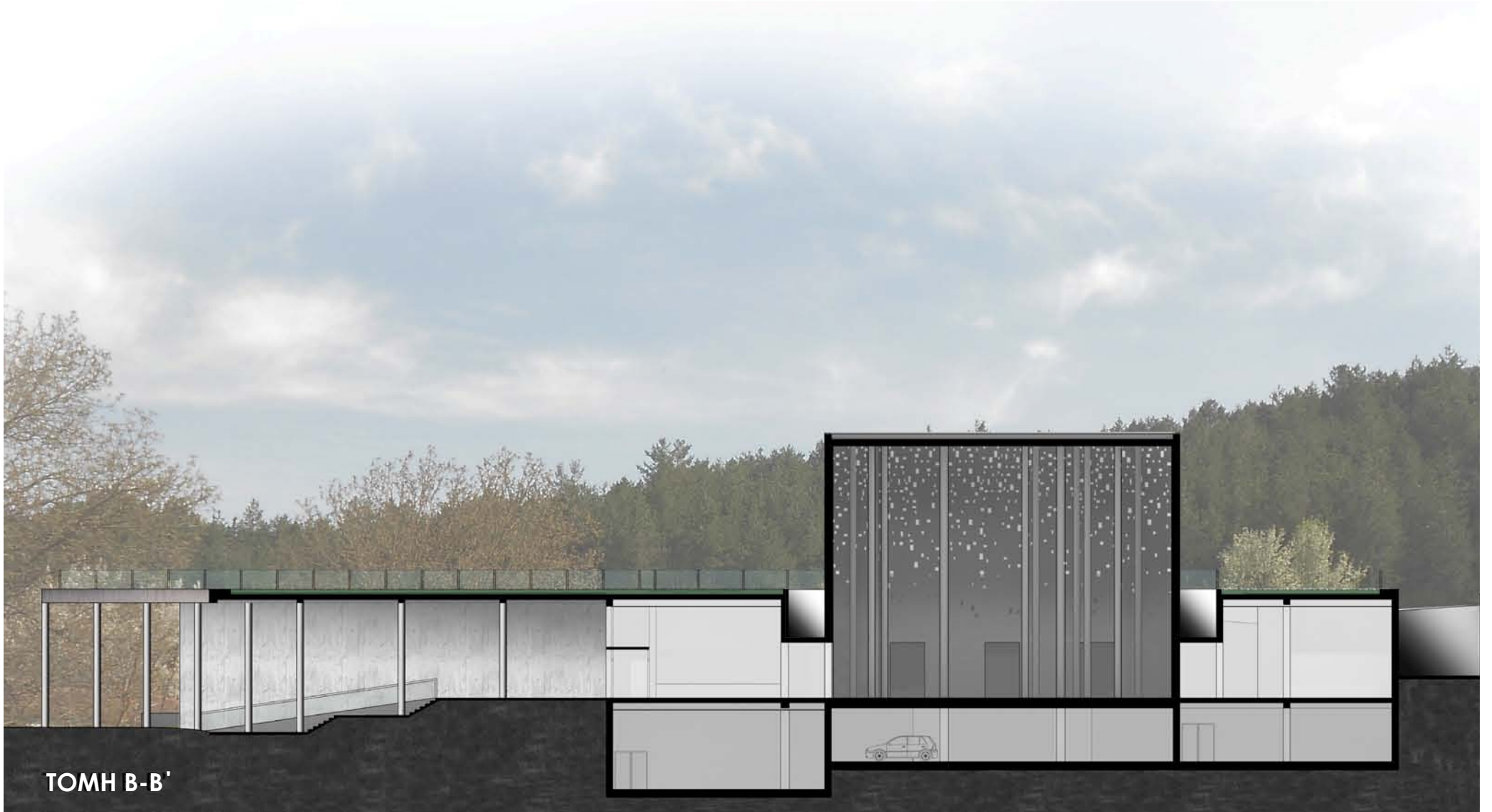
ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

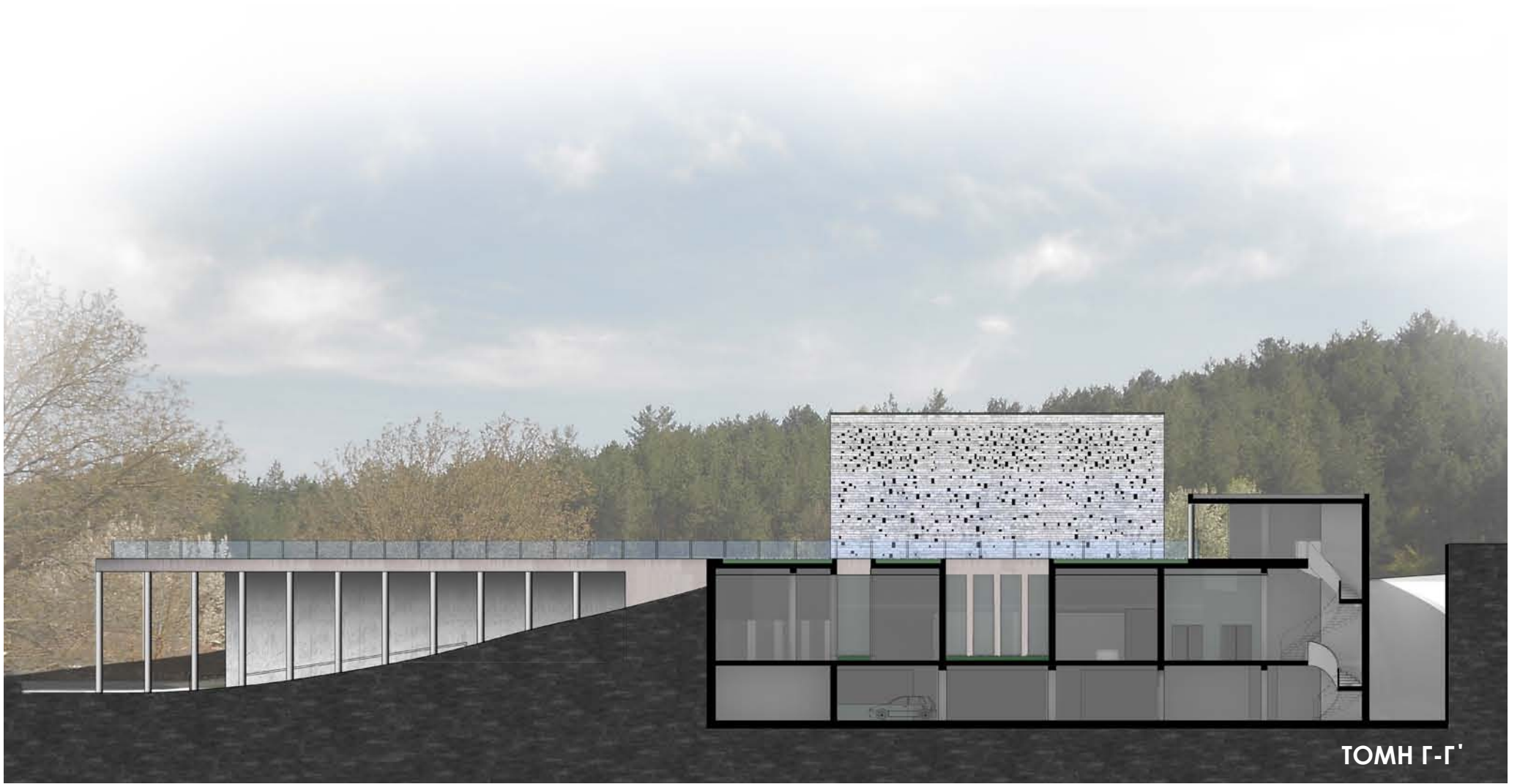
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

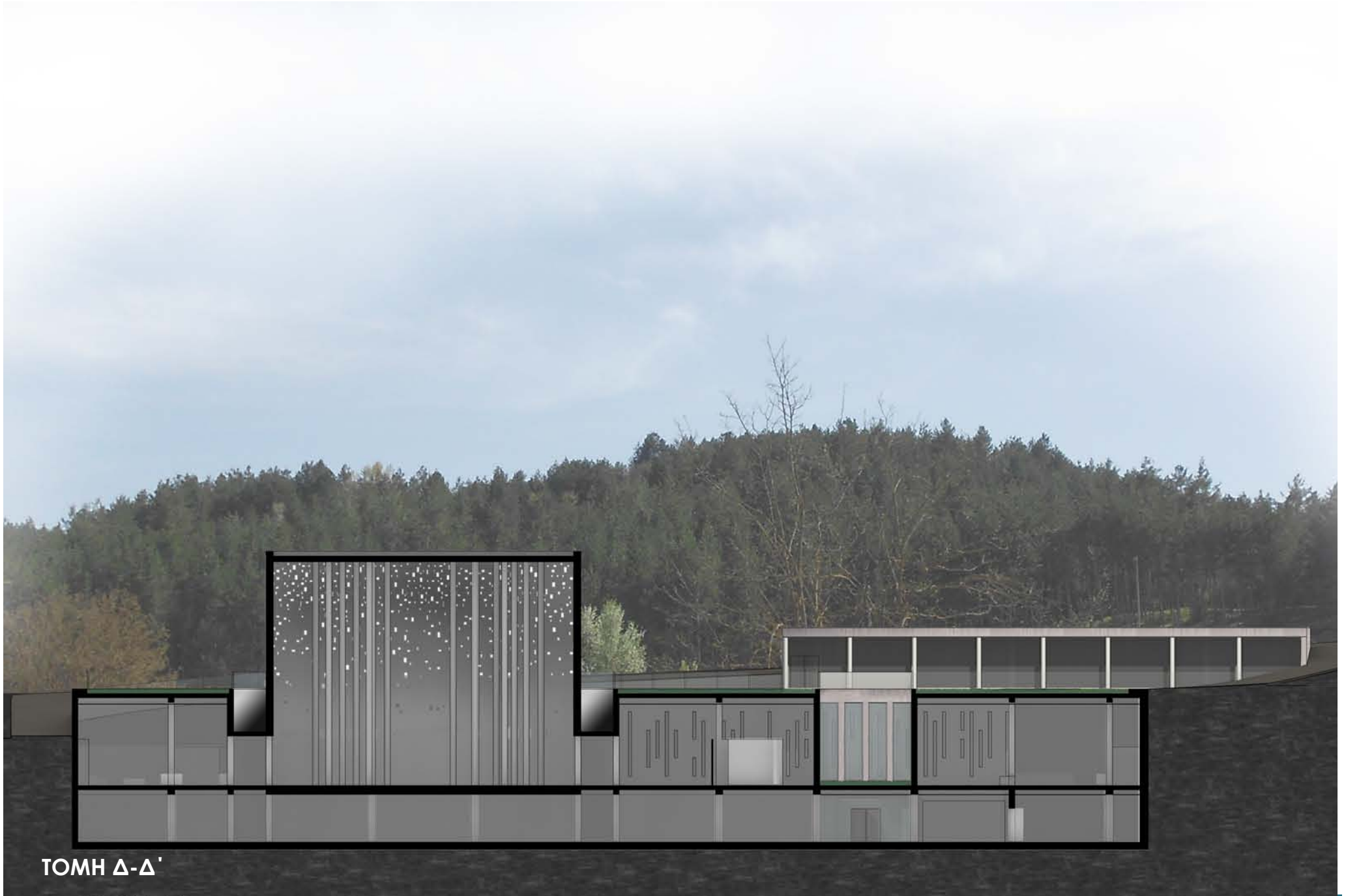
TOMH A-A'

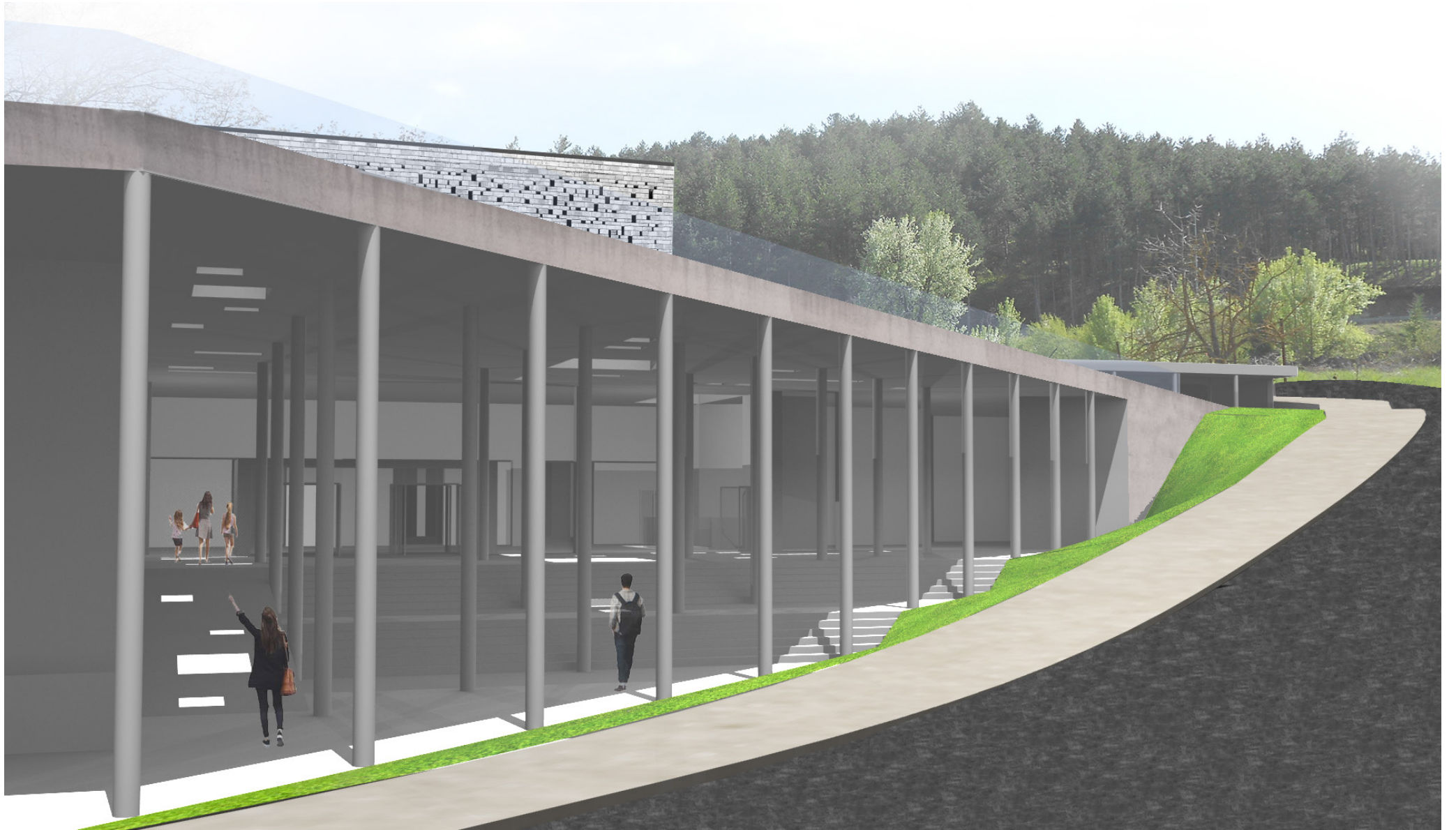
TOMH B-B'

ΤΟΜΗ Γ-Γ'

TOMH Δ-Δ'

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Davidson, J. and Russeth, A. (2019). What Is a Museum Now?. [online] Lars Müller Publishers. Available at: <https://www.lars-mueller-publishers.com/what-museum-now> [Accessed 29 Jan. 2019].

Hedley Swain, An introduction to museum archaeology, New York : Cambridge University Press, c2007

Συλλογικό έργο, Ρίγγος Δημήτριος Β., Δρούγου Στέλλα, Τσουκαλά Ευαγγελία, Ewing - Ράσσιου Άννα, Ζολώτας Δημήτριος, Μαντάς Σπύρος, Λεωτσάκου - Πετρίδου Ευγενία, Τα Γρεβενά στο δρόμο της Εγνατίας, 2006

Τζιόλας Αλέξανδρος Γ. , Ορόσημα : Γεγονότα και πρόσωπα στα Γρεβενά και τη Δυτική Μακεδονία: Μια φωτογραφημένη ιστοριογραφία από τους αρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα, 2007

ΠΗΓΕΣ

<http://www.visitwestmacedonia.gr/el/politismos-grevena>

<http://www.visit-grevena.gr/>

<https://greveniotis.gr/>

<https://www.clickatlife.gr/taksidi/story/>